სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ხუთშაბათი, 27 ივნისი 1918 წ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჭირო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს. რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 131 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 131

კვირას 30 ივნისს დილის 11 საათზე, სახელმწიფო თეატრში დანიშნულია სამოქალაქო პანაშვიდი ახლად გარდაცვალებულის რუსეთის სოც.-დემოკრატიულ მუშათა პარტიის დამაარსებელის და ბელადის

გიორგი ვალენტინეს ძე

პლეხანოვის

პატივსაცემლათ, რასაც აუწყებს ამხანაგებს საოლქო კომიტეტი, თფილისის კომიტეტი და ეროვნულ საბჭოს სოც.-დემოკრატიული ფრაქცია.

შესვლა მხოლოდ პარტიის წევრთათვის, პარტიის საწევრო ბარათებით.

მეუღლე თამარა ანდროს ასული ქავთარაძის თავის პატარა შვილით ვერიჩკათი აუწყებს ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობრებს, რომ ს. მარტვილში (სენაკის მაზ.) 1 ივლისს (ძვ. სტ. 18 ივნისს, დღის პირველ საათზე გადახდილ იქნება ექვსი თვის წირვა და პანაშვიდი მოვალეობის ასასრულებლად გაგრაში მიმავალ ზღვაში ტრაღიკულად დაღუპულ

გიორგი (ძუკუ) ერემიას ძე ქავთარაძის

სულის მოსახსენებლად. (2—1)

დები: ვერა, სონია და ძმა მიშა ქავთარაძეები, სიდედრი ფეოდოსი ბესარიონის ასული და სიმამრი კონსტანტინე ანდრიას ძე აბაშიძენები აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობრებს, რომ 1 ივლისს (ძვ. სტ. 18 ივნისს). ს. მარტვილში (სენაკის მაზ.) დღის 1 საათზე გადახდილ იქნება ექვსი თვის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის

გიორგი (ძუკუ) ერემიას ძე ქავთარაძის

სულის მოსახსენებლად. (2—1)

მარტვილის რაიონის სოც.-დემოკ. ორგ. კოლექტივი აუწყებს ამხანაგებს, რომ 1 ივლისს (ძვ. სტ. 18 ივნისს) დღის 1 საათზე გადახდილ იქნება ექვსი თვის წირვა და პანაშვიდი 1917 წ. 18 დეკემბერს ტრაღიკულად ზღვაში დაღუპულ ჩვენი საუკეთესო ამხანაგის

გიორგი (ძუკუ) ერემიას ძე ქავთარაძის

სულის მოსახსენებლად. (2—1)

მუშათა და ჯარისკაცთა აღმასრულებელი კომიტეტი აუწყებს ამხანაგებს

ამხ. კონსტანტინე სიმონის ძე ქლიბაძის

უდროოთ გარდაცვალებას.

მიცვალებულს გამოასვენებენ არამიანცის საავათმყოფოდან ხუთშაბათს 27 ივნისს, დღის 2 საათზე. დაკრძალვა ნაძალადევის ძმათა სასაფლაოზე.

თფილისის საოლქო არსენალის მუშები უღრმესი მწუხარებით აუწყებენ ამხანაგებს აღმასრულებელ კომიტეტის ყოფილ წევრის და არსენალის მუშის

კოსტა სიმონის ძე ქლიბაძის

უდროოდ გარდაცვალებას. მიცვალებულს გამოასვენებენ არამიანცის საავათმყოფოდან ხუთშაბათს, 27 ივნისს, დღის 2 საათზე. დაკრძალვა ნაძალადევის ძმათა სასაფლაოზე.

ქ. თფილისის მეორე რაიონის საუბნო კომიტეტი ღრმა მწუხარებით აუწყებს ნათესავთ და ამხანაგებს, რომ ქ. დუშეთში, ბრბოს მიერ ვერაგულად მოკლულ იქნა დაუვიწყარი ამხანაგი

პეტრე ავლოხაშვილი (2—1)

გულ მოკლული ვლადიმერი დიმიტრის ძე მაიძე უგულითადეს მადლობას სწირავს ყველას, ვინც მას თანაგრძნობა—ნუგეში გამოუცხადა პირადათ დასწრებით, წერილით ან დეპეშით მისი მეუღლის

ლიზო გიორგის ასულის

გარდაცვალების გამო. (1—1)

გულდამწვარი მამა სტეფანე, ძმები: ერისტო და ივანე, დები: ნინა სტეფანის ასული მოსეშვილის და ოლია სტეფანეს ასული ვაშაკიძე, სიძე თედორე ვასილის ძე მოსეშვილი, ბიძაშვილები: კონსტანტინე და მიხაკო ალექსანდრეს ძენი ვაშაკიძეები გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ პარასკევს 28 ივანობისთვეს (ძვ. სტ. 15) დილის 11 საათზე სოფ. დიდი ჯიხაიშის ქაშვეთის ეკლესიაში გადახდილ იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი უდროოდ გარდაცვალებულის, დაუვიწყარი თფილისის ტრამვაის მოსამსახურის

ვალერიანე სტეფანეს ძე ვაშაკიძის

სულის მოსახსენებლად. (2—1)

რევოლიუციური ორგანიზაციები

საქართველოს რევოლიუციურმა ორგანოებმა, რომელთაც სოც.-დემოკრატიის მარქსისტული მეთოდი უძღვის წინ, თავის მოქმედებაში ერთი მეტათ ბრძნული და გაბედული ნაბიჯი გადადგეს. რადგან საქართველოს რესპუბლიკა დღეს თავის ბედს სოც.-დემოკრატიულ პარტიას ანდობს, მათ თავის სახელმწიფოებრივ ფუნქციებზე ნებით ხელი აიღეს და კიდევ მეტი, თავის საუკეთესო ბელადები სახელმწიფოს გადასცეს რესპუბლიკის განსამტკიცებლათ და მკვიდრ ნიადაგზე დასაყენებლად. აქამდეც რევოლიუციური ორგანიზაციები დარაჯათ უდგენ თავისუფლებას და რევოლიუციის მონაპოვარს, მაგრამ სახელმწიფო აპარატის გარეშე მოქმედებდენ, როგორც რამდენიმეთ დამოუკიდებელი ძალა. შეთანხმება და სოლიდარობა იდეიური კიდევ ვერ იძლეოდა საკმაო გარანტიას მოქმედების მთლიანობისას. და აი რევოლიუციურმა ორგანიზაციებმა თვით შეიბეს უღელში, თვით გახდენ პირდაპირი მონაწილენი სახელმწიფოს აღმაშენებლობის იმით, რომ თავის ძალები მიაშველეს რესპუბლიკის ახალ სახელმწიფოებრივ აპარატს, რომ უკანასკნელი უფრო მეტის სიმტკიცით და სიძლიერით ამოძრავებულიყო.

ჟამი განსაცდელისა დადგა უკვე რესპუბლიკისათვის. ერთად ერთი ხსნა რესპუბლიკის გამაგრებაშია. დემოკრატიულ წყობილების შესისხლხორცება ხალხის ფართო მასსისათვის, დემოკრატიულ წყობილების შეყვარება, მისთვის თავდადებულ მებრძოლებათ გადაქცევა ყველა ერის და ხალხის გულწრფელი შვილისა—აი რა მიზანი ძევს ჩვენს წინაშე, და ამისთვის თუ საჭიროა მწყობრათ ამოძრავება ახლად წარმოშობილი და ალაგ-ალაგ ახლად შესაქმნელი სახელმწიფო აპარატებისა—ეს უნდა მთელი თავის ენერგიით იკისროს დემოკრატიამ მთავრობაში ჩამდგარმა და ამრიგათ სახელმწიფოს მესვეურათ გადაქცეულმა. მარა რაღას გააკეთებენ თვით რევოლიუციური ორგანიზაციები? განა არ შესუსტდება და არ გაქრება იგინი სავსებით უმოქმედობისაგან?

ჩვენ გვგონია, რომ არა. გასაკეთებელი ჯერ ბევრზე-ბევრია. და გასაკეთებელია სწორედ ისეთი რამ, რის შესრულება მხოლოდ რევოლიუციურ ორგანიზაციებს შეუძლიათ ღირსეულათ და ხალხის სასარგებლოთ.

გაიხსენეთ რას აკეთებდენ ეს ორგანიზაციები თავის წარმოშობის პირველ ხანებში. მიტინგი, კრება, პოლიტიკური ხაზის გარკვევა, დემოკრატიის ძალთა მობილიზაცია, შეგნების და თვითცნობიერების გაღვივება, დამერწმუნეთ, რომ ეს დიდი სამუშაოა, დაუშრეტელი წყარო ენერგიის დასახარჯავათ. და განა ამ იდეურ მუშაობის წყალობით არ წარმოიშვა ის ძლიერი გავლენა, რომელიც ამ ორგანიზაციებმა მოიპოვეს საზოგადოებაზე?

განა არა მისი იდეური გავლენის შედეგი იყო ის, რომ მის განკარგულებას უსიტყვოთ ემორჩილებოდენ, მაშინ, როდესაც მთავრობის ყოველ განკარგულებას ეურჩებოდენ?

და დღეს განა ასეთ სამუშაოსთვის ნიადაგი გამოილია? მართალია ბევრჯელ დღეს იარაღით მოგვხდურთ იძულებული ვართ იარაღით შევეგებოთ, მართალია დღეს ნაძირალების წყალობით ხშირათ სიტყვის მაგიერ თოფს ეძლევა უპირატესობა, რადგან სამოქალაქო ომს აჩაღებენ შავბნელი რეაქციის ძალები, მაგრამ განა იდეური მუშაობის სისუსტე არ უმზადებს პოხიერ ნიადაგს ამ შავბნელ ძალების აგიტაციას? როდესაც დუშეთის გლეხობამ არ იცის, რა არის წითელი გვარდია და მაზე ისეთი წარმოდგენა აქვს, როგორც პროვოკატორები ჩააჩიჩინებენ, განა ეს რამდენიმეთ ჩვენი მუშაობის სისუსტით არ აიხსნება?

აი სად არის ფართე ნიადაგი რევოლიუციურ ორგანოების მუშაობისათვის. მერე რამდენი ახალი საკითხები წარმოიშვა, რამდენათ შეიცვალა მდგომარეობა, რამდენი ახალი, უცნობი, უჩვეულო მოვლენა წარმოსდგა ჩვენს წინაშე! და თვითეული მათგანი გაურკვეველია, თვითეული მათგანის გარშემო ჰორების დაუსრულებელი ქსელი იხლართება და განუვითარებელი ხალხის გონებაში ბნელით საკეთილოთ მოსული საქმე—ბოროტებათ არის წარმოდგენილი მოღალატე დემაგოგებისაგან.

ომი, ზავი, გერმანიის შემოსვლა, დამოუკიდებლობის გამოცხადება, დემოკრატიული რესპუბლიკის შემოღება, მიწის კანონი, უპურობა და მისი მიზეზები და ვინ იცის, კიდევ რამდენი სხვა ასეთი თავსატეხი კითხვები დაატყდა უეცრათ ხალხის განუვითარებელ გონებას. და განა გასაკვირველია, რომ იგი ვერ გაერკვა, რომ პირველ დემაგოგს შეძლება ეძლევა მისი გონება მოხიბლოს და გადაიბიროს?

განა ვანდეა, რომელმაც კინაღამ იმსხვერპლა საფრანგეთის რევოლიუცია, გლეხებით არ იყო დასახლებული და სწორეთ ულარიბესი გლეხებით? მაგრამ შეუგნებლობამ იგინი მტეს მომხრეთ გამოიყვანა და რევოლიუციის წინაამდეგ აამხედრა. დღეს იგივე მეორდება ჩვენს მივარდნილ კუთხეებში, მაგრამ სხვა სახით, სხვა სახელით, ახალმოდის სამოსელში გამოწყობილი ლოზუნგებით. მუშათა, გლეხთა და სალდათთა ცენტრებს, მათ საბჭოებს ამ მხრივ დაუსრულებლათ ბევრი სამუშაო აქვთ გასაკეთებელი. აუარებელი იდეური საქმეა მათ წინაშე.

პირდაპირ ბოროტებაა, დანაშაულია ასეთ დროს რაღაც წვრილმან საპოლიციო საქმეებზე ზრუნვა და იდეურ მუშაობის განზე მიგდება.

რევოლიუციური ორგანიზაციები უნდა მოგვევლინონ კვლავ, როგორც იდეური და ორგანიზაციული ცენტრები მუშათა კლასის, დემოკრატიის, როგორც მათი პოლიტიკური ხელმძღვანელნი, წინამძღოლნი და გზის მაჩვენებელნი.

ისინი უნდა დაუბრუნდენ იმ გმირული ეპოქის პრაქტიკას, რომელიც რევოლიუციის პირველ თვეებში განვიცადეთ და ემსახურონ იმ წმინდა კლასიურ მიზნებს, რომელიც მუშათა საბჭოებმა იმ თავიდანვე დაისახეს. რევოლიუციური ორგანიზაციები უნდა იყვნენ მატარებელი რევოლიუციური იდეების და მათი გავრცელებით შეუწყონ ხელი მთავრობის რევოლიუციურ საქმიანობას. იძულებითი აპარატი, იარაღით თუ სხვა საშუალებით წეს-რიგის დამყარება რეაქციონურ მოძრაობასთან, როცა იგი იარაღით გვესხმის, იარაღითვე გასწორება—ეს ყოველივე მთავრობის საქმეა, და მან უნდა აკეთოს.

კლასიური ორგანიზაციები კი ამ შემთხვევაში თავის იდეურ გავლენით უნდა დაკმაყოფილდენ და ამ საქმიანობაში არ უნდა ჩაერიონ, რადგან მთავრობა მათ იდეურ გავლენას სავსებით ექვემდებარება. ამ რიგათ იდეური მუშაობა რევოლიუციურ ორგანიზაციებს—სახელმწიფოებრივი მოქმედება მთავრობას—ასე უნდა განაწილდეს დღეს მუშაობა დემოკრატიაში.

წითელ გვარდიას

რევოლიუციის და ხალხის მტრებმა თავი წამოყვეს, მთავრობას აუჯანყდენ და მის ჩამოგდებას ლამობენ. აჯანყებულთა ერთი შტო ნაძირალას მთის მიმართულებით ქუთაისზე ფიქრობს თავდასხმას, ხოლო მეორე შტო საქართველოს სამხედრო გზით თფილისის აღებას ისახავს მიზნათ. იმავე დროს აჯანყებულთა ერთი ნაწილი სადგურ ყაზბეგისაკენ მიიმართება, რათა დარიალის ვიწრო ხეობა ჩაიგდოს ხელში და თერგის მხრიდან ეგრეთ წოდებული ბალშევიკები შემოუშვას ჩვენს ქვეყანაში.

ვინ არიან ეს აჯანყებულები? როგორია მათი სამოქმედო პროგრამა, მათი გეგმა და სავალი გზა?

რაც დემოკრატიას თავი ახსოვს, არა ერთი და ორი მოძრაობა გადაუტანია მას თავის მხრებზე; დემოკრატიის ცხოვრება—ეს შეუწყვეტელი აჯანყებაა მტარვალთა წინააღმდეგ.

მაგრამ თვითმპყრობელობის დროს სულ სხვა კუთხეებიდან იწყებოდა მოძრაობა და პროტესტი. სულ პირველათ თფილისის და ბათუმის შეგნებულმა პროლეტარიატმა აღმართა უკმაყოფილების დროშა. თფილის და ბათუმს მიჰყვენ ბაქოს, ჭიათურის და სხვა სამრეწველო ადგილების პროლეტარები და შეგნებული გლეხობაც მიიმხრეს. გლეხობაში კი პირველი ადგილი ეჭირა ყველაზე უფრო განვითარებულ გურიის გლეხობას, შემდეგ იმერეთის, ქართლის და ასე ბოლომდის. ასევე იყო რევოლიუციის პირველ დღეებში. იმ დროს, როცა ოსეთში, ლეჩხუმში და მთიულეთში ჯერ კიდევ თავისუფლათ თარეშობდენ თვითმპყრობელობის ერთგულნი მსახურნი და დაბეჩავებული გლეხობა მათი მათრახების ქვეშ გმინავდა, გურიაში, იმერეთში და შემდეგ ქართლ-კახეთში ხალხმა შექმნა საკუთარი ორგანიზაციები და თავის საქმეების მოვლას თითონ შეუდგა.

სამაგიეროთ დღევანდელ მთავრობაზე სულ სხვა მხრიდან მოაქვთ იერიშები. თუ თვითმპყრობელობის დროს მთავრობას უწინარეს ყოვლისა დაწინაურებული კუთხეები უჯანყდებოდნენ, დღეს დემოკრატიულ მთავრობას სწორედ ჩამორჩენილი კუთხეები ებრძვიან. იმ დროს, როცა გურია და იმერეთი მთავრობას მხარს უჭერს და რეფორმების განხორციელებას ცდილობს, რაჭა-ლეჩხუმი ჯანყდება და იმერეთის კულტურულ ცენტრს—ქუთაისს ემუქრება; როცა თფილისი და ქართლ-კახეთის მოწინავე ნაწილი წეს-რიგს იცავს, მისი ჩამორჩენილი კუთხეები—ოსეთი და დუშეთ-თიანეთის მაზრების ნაწილები გორს და თფილისს ემუქრებიან. უკულტურობა ირაზმება კულტურის წინააღმდეგ, კონტრ-რევოლიუცია აღსდგა რევოლიუციის შესამუსრავათ. მოღალატე ბალშევიკები და მემამულეების მედროშე ზოგიერთი ნაციონალ დემოკრატები, გაბოროტებული რუსი ჩინოვნიკები და სომეხი შოვინისტები—აი ვინ ხელმძღვანელობენ აჯანყებას, აი ვის ახარებს აღნიშნული მოძრაობა. დუშეთი და თიანეთი, ოსეთი და ლეჩხუმი—ეს იგივეა, რაც საფრანგეთის დიდი რევოლიუციის დროს ვანდეელების აჯანყება იყო. და საფრანგეთის რევოლიუციას რომ ვერ აელაგმა ვანდეა, ის დაიღუპებოდა და ბატონყმობა კვლავ აღსდგებოდა.

არის ერთი გარემოება, რომელიც კიდევ უფრო ართულებს ჩვენს მდგომარეობას. ჩვენ პატარა ერი ვართ და გარს მრავალი გარეშე მტერი გვახვევია. ესენი საბაბს ეძებენ, რომ ჩვენს შინაურს საქმეებში ჩაერიონ. ამ ჩარევას კი იგივე მოჰყვება, რაც უკრაინის გლეხობას მოუვიდა: იქაც ვერ შესძლეს საკუთარ ძალებით ანარქიის ჩაქრობა და ამიტომ ბურთი და მოედანი მემამულეებს დარჩათ, ისევ უკან დაიბრუნეს მამულები და კვლავ აღადგინეს მეფობა.

ასეთივე ბედი მოგველის ჩვენ, თუ წეს-რიგი ვერ აღვადგინეთ. ცხადია დღევანდელ აჯანყებულებს მეთაურობენ ან აშკარათ მოსყიდული ოსმალეთის აგენტები, ან სხვა ბნელი ძალები, რომლებიც ხალხის დამონებას ცდილობენ.

საფრთხე დიდია. მდგომარეობა ნაზეულია. დეე უკიდურესი ლოზუნგებით გამოდიოდენ აჯანყებულები, დეე არწმუნონ ხალხი, რომ ისინი მუშებს და გლეხებს იცავენ: ყველასთვის აშკარაა, რომ აჯანყებას მეთაურობენ ბნელი ძალები, აჯანყებულთა ბუდე ჩვენი ქვეყნის ჩამორჩენილ და გაუნათლებელ კუთხეებშია.

დღეს ყოფნა-არყოფნის საკითხის წინაშე ვდგევართ: აჯანყებულების გამარჯვება—ეს იქნება კონტრ-რევოლიუციის გამარჯვება, რომელსაც მოჰყვება დაღუპვა რევოლიუციის და ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობის. არა იმისთვის მოიწვევენ ჩვენში თერგის ბალშევიკებს, რომ სამოთხე შექმნან აქ, როცა იქ, საკუთარ ქვეყანაში, ჯოჯოხეთი აქვთ გაბატონებული. ანარქიას ოსმალეთის ბატონობა მოაქვს.

ვინ უნდა შეებრძოლოს ამ საშინელს საფრთხეს? ცხადია, ის, ვინც მუდამ დარაჯათ უდგას ხალხის ინტერესებს: ჩვენი დემოკრატია, ხალხი, მუშები და შეგნებული გლეხები—აი ვინ უნდა დაიხსნას ქვეყანა, ვინ უნდა უკუაქციოს მოსული მტერი.

სახალხო გვარდიის წესდების მეთაურ-თმეტე მუხლის თანახმათ, რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარემ უკვე მიმართა მოწოდებით გვარდიის მთავარ შტაბს, რათა მან მთელი საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე გვარდიის საერთო მობილიზაცია გამოაცხადოს, ყველა გვარდიელი იარაღის ქვეშ დააყენოს.

და ამ საბედისწერო ჟამს, როცა ჩვენ ქვეყანას დაღუპვა მოელის, როცა ხელიდან გვაგლეჯენ მიწას და თავისუფლებას, როცა მუხანათურათ გვტაცებენ რევოლიუციის წითელ დროშას, რომ მის ადგილზე უცხოელების დროშა აფრიალდეს—ვინ იქნება ისეთი უსულგულო და შეუგნებელი, რომ დემოკრატიის ჰალარა ბელადის ნოე ჟორდანიას მოწოდებას არ გამოეხმაუროს და თოფი არ აიღოს ხელში.

სახელოვანმა სახალხო გვარდიამ ერთხელ კიდევ უნდა დაამტკიცოს რევოლიუციის და ხალხის ერთგულება.

გიორგი ვალ. პლეხანოვი

გიორგი პლეხანოვი.

რუსეთიდან მივიღეთ მეტად არა სასიამოვნო ცნობა: ხანგრძლივი ავათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა გიორგი პლეხანოვი.

ევროპის მუშათა კლასმა პლეხანოვის სიკვდილით დაჰკარგა ერთი უდიდესი თავის წინამძღოლთაგანი, უძლიერესი თავისი თეორეტიკოსი და ყოველივე მხრივ ბუნებით მეტად დაჯილდოვებული ადამიანი.

გიორგი პლეხანოვი მთელ ევროპაში დიდათ ცნობილი პიროვნება იყო. მას მშვენივრათ იცნობდა საფრანგეთის მუშათა კლასი: პლეხანოვი მუდმივი თანამშრომელი იყო საფრანგეთის სოციალისტური პრესისა, მას აქვს ფრანგულ ენაზე დაწერილი ზოგი საუკეთესო თავის შრომათაგანი, როგორც მაგალითად „ანარქიზმი და სოციალიზმი"; ის საფრანგეთში ყოფნის დროს მუდმივ გამოდიოდა ლექციებით თუ რეფერატებით ფრანგულ ენაზე პარიზის და სხვა იქაურ ქალაქების მუშების წინაშე; მას ჰყავდა იქ საუკეთესო თავისი მეგობრები: ჟიულ გედი, პოლ ლაფარგი და სხვები. საფრანგეთის მუშათა კლასის გათვითცნობიერებისათვის მან ბევრი რამ გააკეთა.

არა ნაკლებ იცნობდა და აფასებდა გიორგი პლეხანოვს გერმანიის მუშათა კლასი. მთელი ოცი წლის განმავლობაში ის მხურვალე მონაწილეობას იღებდა გერმანიის სოციალ-დემოკრატიის მეცნიერულ ჟურნალში „ნოიე ცაიტ" შიც. გერმანიის მუშათა კლასის მოწინავე ნაწილი აღიზარდა გიორგი პლეხანოვის ფილოსოფიურ ნაწერებზე. პლეხანოვმა სასტიკათ ლახვარი ჩასცა იქაურ რევიზიონისტებს, ბერნშტეინს, კონრად შმიტს და ყველა სხვა მარქს—ენგელსის თეორიების რევიზიის მოტრფიალეთ. მან დასწერა ნემეცურ ენაზე—„ისტორიული მატერიალიზმის შესავალი". ის მუდმივი თანამშრომელი იყო „ფორვერტსის" და ბევრი სხვა იქაურ გაზეთებისა. გერმანიის მუშათა კლასს თავის ბევრ სხვა ბელადთან ერთად ჰყავდა კიდევ ერთი საუკეთესო ბელადი—გიორგი პლეხანოვი.

პლეხანოვს კარგათ იცნობდა აგრეთვე იტალია და ისპანია, ის აქაც მშვენივრათ შაობდა და სწერდა. ის საკმაოთ ცნობილი იყო ინგლისშიაც.

პლეხანოვი ლაპარაკობდა და სწერდა შვიდ სხვადასხვა ენაზე: ფრანგულზე, გერმანულზე, ინგლისურზე, იტალიანურზე, ისპანიურზე, რუსულზე და ბოლგარულზე. მოხუცი რომ არ ვიყო ქართულსაც შევისწავლიდიო, ეუბნებოდა ის ხუმრობით ქართველებს ქენევაში.

პლეხანოვი მეტათ პოპულიარული იყო ბოლგარეთში. აქ ყველა მისი შრომები გადათარგმნილია ბულგარულათ და აქ მას ევროპის ყველა სოციალისტებზე მაღლა აყენებენ.

გიორგი პლეხანოვი ისეთი დიდი პიროვნება იყო, რომ მხოლოდ ბუნებით ასეთ მდიდრათ დაჯილდოვებულ ადამიანს შეეძლო გაეკეთებინა ის, რისი შექმნა და გაკეთება შესძლო მან ამ ჩამორჩენილ და უკულტურო ქვეყანაში—რუსეთში.

გიორგი პლეხანოვმა დაიწყო თავისი საზოგადოებრივი მოღვაწეობა მაშინ, როცა რუსეთში პოლიტიკურათ და ეკონომიურათ ყოველ მხრივ დაჩაგრული იყო. რუსეთში იმ დროის არ იყო არავითარი პოლიტიკური თავისუფლება, ფეოდალურ რუსეთში ვაჭრობა-მრეწველობას განვითარება ძლივს ეტყობოდა, პროლეტარიატი ჯერ ჩანასახოვან მდგომარეობაში უფეხური იყო.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ამ გლეხთა ქვეყანაში იმ დროს ინტელიგენციის საუკეთესო ნაწილი უტოპიურ ნაროდნიკულ თეორიებით იყო შეპყრობილი. რუსეთის განვითარების რაღაც თავისებური გზა, რუსეთის გლეხკაცობის ბუნებრივი სოციალისტობა, რუსეთში კაპიტალიზმის განვითარების და პროლეტარიატის წარმოშობის შეუძლებლობა, ინტელიგენციის განსაკუთრებული როლი თავისებური რუსეთის ცხოვრების პროცესის გარდაქმნაში —აი რა ასულდგმულებდა მაშინდელ ნაროდნიკულ ინტელიგენციას, რომელსაც სათავეში პეტრე ლავროვი, ტიხომიროვი, მიხაილოვსკი, ნიკოლოზ ონი და სხვები უდგენ.

ის ჯერ კიდევ ახალგაზრდა ცდილობს გაერკვიოს უკულტურო რუსეთის ცხოვრების მოვლენებში და აქ ჰპოვოს მან გზა ამ ცხოვრების მომავალი განვითარებისა.

1883 წელს გიორგი პლეხანოვი საზღვარ-გარეთ აარსებს „შრომის განთავისუფლების ჯგუფს“ და იწყებს ბრძოლას ნაროდნიკებთან. სწერს „სოციალიზმი და პოლიტიკური ბრძოლა“, „ლიდევ სოციალიზმი და პოლიტიკური ბრძოლა“, „ჩვენი უთანხმოება“, „მონისტიური შეხედულება ისტორიაზე“, სადაც ის დიდი ნიჭით, უნარით და ცოდნით ფეხდაფეხ არღვევს ნაროდნიკულ თეორიებს, მარქსისტული მეთოდით იკვლევს რუსეთის ცხოვრების მოვლენებს და უჩვენებს, რომ რუსეთის ცხოვრების განვითარებაც ისეთი გზით წავა, როგორც ეს სდებოდა დასავლეთ ევროპაში. ის ამ ბრძოლიდან გამარჯვებული გამოვიდა. „შრომის განთავისუფლების ჯგუფს“ გამოემო მთელი თაობა, იყრიდა თავს ამ ჯგუფის ავტორიტეტი და გავლენა რუსეთის მუშათა კლასში თანდათან მტკიცდებოდა და ვითარდებოდა.

სოციალ დემოკრატიულ პარტიას პლეხანოვმა ჩაუყარა საფუძველი. ამ პარტიის მესაჭე ის თავის სიცოცხლის უკანასკნელ წუთამდე იყო. ამ ბოლო დროს, მას ზოგიერთ კითხვებში ბევრი ჩვენგანი არ ეთანხმებოდა, მაგრამ ის მაინც მარქსიზმის უძლიერესი და უდიდესი თეორეტიკოსი იყო.

გადაიკითხეთ მისი ნაწერები: „ჩვენი კრიტიკების კრიტიკა“, „ოცი წლის განმავლობაში“, „თავდაცვიდან თავდასხმისაკენ“, „ჩერნიშევსკი“, „მარქსიზმის ძირითადი კითხვები“, „რუსეთის საზოგადოებრივი აზროვნების განვითარება“ [illegible] წყნდებით, რომ გიორგი პლეხანოვი დიდი ტალანტის, დიდი ერუდიციის განათლების ადამიანი იყო. ის თითქმის ერთნაირათ მძლავრი იყო ეკონომიკურ და პოლიტიკურ საკითხებში, კარგი სოციოლოგი და ფილოსოფოსი ბუნებისმეტყველების, ხელოვნების და სიტყვაკაზმული მწერლობის ღრმათ მცოდნე. უყვილა არ უთქვამს კარლ კაუცკის, რომ მარქსისტებში ყველაზე უფრო განათლებული გიორგი პლეხანოვიაო. და აი, ასეთ ადამიანს დღეს, ამ არეულ-დარეულ ხანაში, ევროპის პროლეტარიატი ჰკარგავს ამ დიდ პიროვნებას. მართლაც რომ დიდი დანაკლისია ეს ინტერნაციონალისათვის.

ქ. გვარჯალაძე.

ვინ დავკარგეთ?

მსოფლიო ომის პირველ დღეს მოკლეს ჟორესი. საერთო მშვიდობიანობისთვის მებრძოლი—სინდისი და აზროვნება თანამედროვე დემოკრატიის—ზედმეტი არსება იყო ბნელეთის სამეფოში. თანამედროვე მეფისტოფელი დანავარდობდა ოდესაც აყვავებულ, კულტურულ ევროპის მთა-მინდორში და გულიანად ხარხარებდა. ჟორესი, სოციალიზმის ჯვრით ხელში, არსად სჩანდა, რომ წარმდგარიყო ბნელეთის მოციქულის წინაშე და სიყვარულის კოცონი [illegible] რუსეთის რეაქციის გამარჯვების დროს შეგნებულმა მუშებმა დაკარგა მისი მასწავლებელი, მისი მედგარი, შეუპოვარი აზროვნების განხორციელება. სტიქიით წარმოშობილ რევოლუციას სტიქიონი ყლაპავს. პლეხანოვს არამც თუ არ უჯეროდენ, მას არ უსმენდენ. რუსეთის წვრილი ბურჟუაზია, მეშჩანური ქალაქი და უმეცრებაში ჩაფლული სოფელი არ იცნობდა პროლეტარიატის მოაზროვნეს. საცოდავი „კომუნისტები“ თავის გამარჯვების პირველ დღეებში ეძებდენ კონტრ-რევოლუციონერ პლეხანოვს. ძველი წყობილების დამცველების ბედი მათ არ ეინტერესებოდათ. სიკვდილის პირზე მიმდგარ მოხუცს ისინი ეკითხებოდენ: „სადა გაქვს იარაღი შენახული, მოგვეცი ჩქარა“. პეტროგრადის წიგნების საწყობებში მრავლად მოიპოვებოდა პლეხანოვის იარაღი. უსათუოდ მას საწერ სტოლზე ედო მარქსის ერთგული მოწაფის ბასრი კალამი. მაგრამ ყველა ეს უმნიშვნელო [illegible] იყო რუსეთის მეშჩანური „რევოლუციონერებისათვის“. განა სად [illegible], [illegible] დაუფასებია წვრილ ბურჟუაზიას [illegible] აზროვნების ნაყოფი? ტომრები, [illegible] ნატეხი, ძველი ფარაჯა, ტარა- [illegible] საცოდავი აზროვნების საგანი.

ცხრაას ექვსი წლის რეაქციის შემდეგ რუსეთის ბურჟუაზიამ მედგარი იერიში მიიტანა სოციალიზმზე. ის გაეხვია სარწმუნოების მანტიაში, თან ჩაითრია მეშჩანების პოეტი ლუნაჩარსკი, და „ღვთის ძიებას“ შეუდგა. შეირყა მუშების რაზმი, ის ვერ უძლებდა ყოველ მხრივ მიტანილ იერიშებს. და მწერლობის ასპარეზზე დამარცხებული, უიმედობაში ჩარდებოდა. ავათმყოფ პლეხანოვს აფერებელი წერილები მოდიოდა, რომ დიეცვა რევოლიუციონური აზროვნება. მოხუცმა დიდებულად შეასრულა თავისი მოვალეობა და მერეჟკოვსკი-ფილოსოფოსები განდევნა ლიტერატურულ ბრძოლის ველიდან.

დღეს რეაქცია მაგრად ცეხს იკიდებს. ხმალს ჩქარა კალამი მოყვება. მუშების ყველა შეცდომები იქნება გამოყენებული სოციალისტურ იდეის დასასამარებლად. ბურჟუაზია მრავლად მონახავს თავის დამცველებს, და როდესაც შეგნებული მუშები იტყვიან: „მოგვეცით იარაღი“, პლეხანოვის კალამს ღირსეული პატრონი არ გამოუჩნდება. მაშინ დააფასებს რუსეთის მუშები, თუ ვინ დაკარგეს მათ.

ვიქტორ თევზაია.

გ. ვ პლეხანოვი.

გარდაიცვალა გიორგი ვალენტინეს ძე პლეხანოვი!..

ამ სიკვდილში არის რაღაც სიმბოლიური და ტრაგიკული.

დაინგრა კოლოსალური რუსეთის სახელმწიფო და ამავე დროს წუთი-სოფელს გამოეთხოვა დიდი მოაზროვნე, თანამედროვე აზრთა მპყრობელი, როგორც მას უწოდებდენ ჩვენი პოლიტიკური მოწინააღმდეგე—კადეტებიც კი.

ეჭვი არ არის, რომ პარტია ორგანიზაციულად აღსდგება, და ამასთანავე აღსდგება ბელადის სული, რომელიც გზის მაჩვენებელი ვარსკვლავი იყო პარტიისათვის, რომ ამ უკანასკნელს დაეკავებია შესაფერი ადგილი სოციალისტურ ინტერნაციონალში.

გიორგი ვალენტინეს ძის სიკვდილი მეტად საგრძნობი დანაკლისია მუშათა ინტერნაციონალისათვის.

როდესაც იტყობ დიდი ბელადის, საყვარელ მასწავლებლის სიკვდილს, რომლის იდეალებით სცხოვრობდი, რომლის აზრებით შენ ფრთები გესხმებოდა, გრძნობ, რომ შენს გულს რაღაც მოსწყდა, გრძნობ განუსაზღვრელ მწუხარებას და იდეიურ დაობლებას.

[illegible] არა ნეკროლოგი დასწერო, არამედ გულს აზრითა და გონებით გადაფრინდე იმ ბრწყინვალე წარსულში, როდესაც გესმენია მისი გონივრული, ჭკვიანური და მასწავლებლური ბაასი ამხანაგთა ვიწრო წრეში, ან აღფრთოვანებულხარ დიდ კრებებზე მისი შინაარსით ღრმა და ფორმით შეუდარებელ სიტყვით, რომელიც გზნებავდა გონება-მახვილობით, მოწინააღმდეგეთა წინა ლმობელ მიმართულ სარკაზმით და ღრმა აზროვნებით. გაგონდება ეგ შეუბრალებელი იდეიურ მოწინააღმდეგეთა შემმუსვრელი ეგ „დაუცხრომელი ბესარიონი“, პარტიულ ცხოვრებაში როგორ იქცეოდა კერძო ოჯახურ სფეროში, წყნარ და მოსიყვარულე მამათ, რომელსაც განუსაზღვრელათ უყვარდა თავის ქალიშვილები.

არ გვყავს გიორგი ვალენტინეს ძე!

სამუდამოთ გაგვეცალა იგი.

თქვენ, ამხანაგებო, კავკასიელო მუშებო, გესმით, თუ რა დიდი დანაკლისია ეს თქვენთვის?

თქვენ იცნობდით გიორგი ვალენტინეს ძეს მისი ნაწერებით, მაგრამ თქვენ პირადათ არ მოგისმენიათ მისთვის, არ დამტკბარხართ მისი ჭკვიანური სიტყვებით.

მერე როგორ უყვარდით მას თქვენ!..

როგორ უნდოდა მას თქვენთან ერთად ყოფილიყო!

რევოლიუციის შემდეგ დავბრუნდი თუ არა შვეიცარიიდან პეტროგრადში, მე ვინახულე გიორგი ვალენტინეს ძე ცარსკოე სელოში და სხვათა შორის წინადადება მივეცი წამოსულიყო კავკასიაში დასასვენებლათ.

მან მიპასუხა:

— გმადლობთ, ამხანაგო ა. ამ წამში იმდენი სამუშაოა რუსეთში, ისე საჭირო ვარ მე აქ, რომ დასვენებაზე ფიქრიც კი არ შემიძლია, ამისათვის ვერ მოვდივარ ჩემ საყვარელ ქართველებთან, მიუხედავათ დიდი სურვილისა.

ახლა მე რომ აქედან წავიდე, ლენინი მოასწრებს იმდენ სისულელის და სიავკაცის ჩადენას, რომ საბრალო რუსეთი ვერასოდეს ვერ შესძლებს წელში გამართვას...

თქვენ კავკასიაში გყავთ აჯ. ჟორდანია, რომელიც შესძლებს დაიცვას ომის საკითხში მის მიერ დაჭერილი სწორი პოზიცია“.

ამ საუბარში რამდენი ტრაგიზმი გამოსჩანს! დიდი ხნის დევნილობის შემდეგ, როგორც კი გამოჩნდა რუსეთში თავისუფლების განთიადი, დიდმა დევნილმა, ყმაწვილურ აღმაფრენით [illegible] ცხებულმა გადმოლახა ზღვები და [illegible] ნები, რომ დაჩქარებით შემოეგება [illegible] განთავისუფლებულ სამშობლოში და გაეცნო მისთვის ის გზები, რომლებსაც მივყავართ რევოლიუციის და სამშობლოს ხსნისაკენ.

მაგრამ ვაგლახ! ქვეყანამ ვერ გაიგო მისი იდეები, იგი არ გაჰყვა თავის გამოცდილ ბელადს, ამჯობინა აირჩია ისეთი გზა, სადაც ნაკლებ წინააღმდეგობა შეხვდებოდა.

გიგანტი—მებრძოლი, ყოველთვის ერთგული თავის რწმენისა, რომელსაც არ ჰქონდა ჩვეულება ღალატებია ამ რწმენისთვის მაშინაც კი, როცა მას მოელოდა მარტოთ-მარტო დარჩენა, მთელი ძალ-ღონით განაგრძობდა თავის პოზიციის დაცვას. მაგრამ რევოლიუციონურ რუსეთის დაშლამ, რაც მოხდა დიდი მოხუცის თვალის წინ, საბოლოოთ გასტეხა მისი სუსტი ორგანიზმი და ის ლოგინათ ჩავარდა. ზნეობრივ ტანჯვას მოჰყვა ტანჯვა ფიზიკური. გიორგი პლეხანოვის ჯერ კიდევ გუშინდელ მოწაფეების ჯალათები შეიარაღებული შეცვივდენ მას ოთახში, უხეშათ გაჩხრიკეს მოხუცი ავათმყოფი და შეურაცყვეს იგი.

ვერ აიტანა მოხუცმა ძალდატანება: მას სისხლი წამოსქდა პირიდან.

ბოლოტ-ფანატიკოსებმა გააკეთეს თავისი საქმე. ცივ ფინლიანდიაში რუსეთის ხალხის მოხუც ბელადმა ტრაგიკულათ დაასრულა თავისი სიცოცხლე, თავის სამშობლოს გარეშე, რომელიც გახდა მსხვერპლი გერმანიის იმპერიალიზმისა, რომლის წინააღმდეგ მთელის ძალ-ღონით ენერგიულათ და ნიჭიერათ იბრძოდა გიორგი პლეხანოვი.

ვერ გაიგეს თავისი მასწავლებელი და ბელადი თვით მის თანამოაზრეებმა, მოწაფეებმა და მიმდევრებმა და მათ შემდეგ ბრბომ, რომელმაც ამდენი ტანჯვა მიაყენა მას, რამაც გამოიწვია ტრაგიკული სიკვდილი იმ ჭეშმარიტებისათვის წამებულისა, რომელმაც დღეს მიიღო ბრწყინვალე დადასტურება.

ასეთია ხანდისხან ტრაგიკული ბედი დიდი ადამიანებისა.

ქ. კახელი.

გიორგი პლეხანოვი.

(მოგონება)

აღარა გვყავს ჩვენი გიორგი. ენამჭევრი, ენა-მახვილი ჩვენი მამათმთავარი, რუსეთის კი არა, მთელი ქვეყნის მუშებისათვის საუკეთესო მებრძოლი გიორგი პლეხანოვი აღარ არის, ესე იგი ის აღარ ურევია აწი ცოცხლებში, თორემ ისე გიორგი არ მოკვდება.

პლეხანოვისთანა ადამიანები როდი კვდებიან. ისტორიის პანთეონში ის უკვდავია. ამას მისი საქმენი ამტკიცებენ.

დღეს კი სანამ ძვირფასი მასწავლებლის გვამი ჯერ კიდევ გაციებული არაა, მე მინდა ორიოდე სიტყვით მოვიგონო უდიდესი ადამიანი და ჩემი პირველათ მასთან შეხვედრა შვეიცარიაში ქალაქ ციურიხში.

გიორგი პლეხანოვს ვინ არ იცნობს. ასეთი ადამიანების პირადათ ცნობა არც კია საჭირო. ამათ ჩვენ ვეცნობით მათი ნაწერებით, მათი საქმენით.

ასე ვიცნობდი მეც „ჩვენს“ გიორგის კიდევ აქ ჩვენში. მე ვწერავ „ჩვენს“ იმტომ, რომ ჩვენ, ქართველებისათვის რაღაცა განსაკუთრებითი გავლენა ჰქონდა გიორგი პლეხანოვს. ამ გავლენას მე ვხსნი იმით, რომ გიორგის ენა, თუნდაც რომ ძნელი კითხვების გარჩევაში, იყო ადვილათ გასაგები განსაკუთრებით ჩვენთვის... აი ამიტომ სწორეთ მე პირადათ სხვაზე უფრო ვეწაფებოდი მის ნაწერებს. და არა მარტო მე, სხვაც ბევრი. განსაკუთრებით დავეწაფე მის ნაწერებს, როცა 1906 წელს საზღვარგარეთ მოვხვდი. ისე გამიტაცა მაშინ პლეხანოვის ნაწერებმა, რომ უნდა გამოვტყდე, კარგა ღიდხანს სხვა მწერლების ნაწერები გაუშლელი ჩემს მაგიდაზე ეწყო, მაშინ, როცა პლეხანოვს ვკითხულობდი მეორეთ და მესამეთ. ასე ვეცნობოდი მის ნაწერებს. პირველ თვეებშივე საზღვარ გარეთ ყოფნისა ამეძრა სურვილი ეს დიდებული მასწავლებელი პირადათ მენახა. მე ვცხოვრობდი ციურიხში. გიორგი პლეხანოვი კი ჟენევაში. ისე გამიტაცა მის ნახვის სურვილმა, რომ ერთ მშვენიერ დღეს გავსწიე ჟენევისკენ... მაგრამ ამ ჟამად სურვილი არ ამისრულდა. და მე ისე დავბრუნდი უკან ციურიხში, რომ გიორგი ვერ ვნახე.

ამ დროს ციურიხში რუსეთიდან გადმოხვეწილმა მუშებმა დაარსეს—„რუს. მუშათა თვით-განსავითარებელი წრე“.

აქ შეგვხდა ერთი ლექტორი—სენკოვსკი, რომელიც გვიკითხავდა ლექციებს მარქსიზმის და მახიზმის შესახებ. ეს სენკოვსკი ძლიერ კარგი ამხანაგი გამოდგა, მახისტი, ესე იგი ერთი სწავლული მახის მომხრე, და ზოგიერთ ფილოსოფიურ კითხვებში პლეხანოვის წინააღმდეგი. აი ამ კამათის დროს გიორგი პლეხანოვის სახე, მნიშვნელობა, სიდიადე და ერთი სიტყვით შეუდარებლობა სხვა ჩვენ ამხანაგებთან ჩემთვის კიდევ უფრო გაიზარდა, გადიდდა... და აი სწორეთ ამ დროს მოგვდის ციურიხში ცნობა, რომ გიორგი პლეხანოვი ჩამოვა და რამდენიმე ლექციას წაიკითხავს სხვადასხვა ფილოსოფიურ კითხვებზე.. ჩემს სიხარულს საზღვარი აღარ ქონდა. ძლივს... ძლივს ვნახავ ამ ჩემს სათაყვანებელ ადამიანს..

პირველათ გიორგიმ ჩვენ მენშევიკურ ორგანიზაციაში გააკეთა მაშინ მოხსენება. ჩემი მოლოდინი გამართლდა. როგორც მწერლობაში, ისე ორატორიც გამოდგა გიორგი შეუდარებელი.

მძლავრი, მქუხარე ხმით ის თავზარს სცემდა თავის მოწინააღმდეგეთ.

ასე მგონია ეს გუშინ იყო, ისე ცხადათ მიდგას თვალწინ ჩვენი პარტიის მამათმთავარი გიორგი პლეხანოვი... და ამავე დროს უნდა შევურიგდე იმ ცნობას, რომ გიორგი აღარ არისო.

ნეტავი კი ეს ცნობა მართალი არ გამოდგეს.. და თუ მართლა ჩვენმა გულით საყვარელმა გიორგიმ სამუდამოთ დახუჭა თვალები, მაშინ ჩვენ რევოლიუციის მსხვერპლთა რიცხვს მიემატა ერთი უდიდესი, ერთი შეუდარებელი, ყველაზე უმძიმესი მსხვერპლი. მე ვამბობ რევოლიუციის „მსხვერპლი“, თუმცა ჩვენ არ ვიცით, რა პირობებში და როგორ დალია სული ამ დიდებულმა ადამიანმა. ხოლო ჩვენ ვიცით, რომ ჩვენი რევოლიუციის არა ჩვეულებრივმა პირობებმა ჯერ კიდევ დასაწყისშივე, სამშობლოში, „თავისუფალ სამშობლოში“, დაბრუნებისათანავე აგემა მას—გიორგის—მთელი სიმწარე რევოლიუციის არევ-დარევისა; რევოლიუციის დასახიჩრებულმა ტალღებმა ბევრი უსიამოვნება მიაყენეს გიორგი ვალენტინის ძეს. წარმოსადგენია, თუ როგორი ბოღმით და სევდით შეჰყურებდა ჩვენი გიორგი ამ დიდებული რუსეთის რევოლიუციის ასე დაქუცმაცებას და შეიძლება თვით ამ სევდამ და ბოღმამაც კი მოუღო ბოლო ამ ჩვენთვის—მუშათა კლასისათვის დაუფასებელ ადამიანს.

ძვირფასო მასწავლებელო! ჩვენამდი ხშირად აღწევდა ხმა, რომ გიორგის სურს კავკასიას შეაფაროს თავიო. ვერ ვიღირსეთ შენს სპეტაკ ჭაღარა სახის ნახვას აქ, ამ ჯერ კიდევ თავისუფალ და შენა იდეიებზე მედგრათ მდგომ კავკასიაში, მაგრამ შენს დაუძველებელ, დაუბერებელ და ჭეშმარიტ ნაწარმოებთ კავკასიის ქართველი დემოკრატია კარგა ხანია იცნობს, შეთვისებული აქვს და არც დაივიწყებს შენგან ნაჩვენებ გზას დიდებულო ადამიანო!

ჩვენ არ მოგტირით, ცრემლს არ ვღვრით. შენისთანა ადამიანებს არ სტირიან. ჩვენ მხოლოდ ვწუხვართ იმას, რომ ამისთანა უდროო-დროს გვეწვია ასეთი უბედურება. ჩვენ არ ძალგვიძს დღეს შესაფერი პატივი ვცეთ შენს წმინდა ნეშტს.

მაგრამ მოვა დრო და ჩვენც შევიძლებთ შესაფერი პატივი ვცეთ შენს ხსოვნას. ხოლო შენი ნაწარმოებნი შენს ხსოვნას, შენდამი პატივისცემას უზრუნველჰყოფენ.

მაშ, განისვენე ძვირფასო მასწავლებელო უკუნითი უკუნისამდე, თუ კი შეიძლება ამ აბობოქრებულ რუსეთის რევოლიუციის ტალღებში განსვენება.

ხოლო შენმა ნაწერებმა ახლა მაინც აუხილოს თვალები გზა-დაბნეულ პირთ და მოიყვანოს ისინი საგონებელს—შეაგნებინოს მათ ის უბრალო ისტორიული ჭეშმარიტება, რომ სოციალური განვითარება ნაყოფია ეკონომიური განვითარებისა, ხოლო ეს უკანასკნელი გამომდინარეობს მწარმოებელ ძალთა განვითარებიდან.

ს. დოლიძე,

ს. დ. მ. პ. გორის კოლექტივმა განსაკუთრებული მწუხარების გრძნობით გაიგო უდროვოთ ჩასვენება საერთაშორისო სოციალ-დემოკრატიული აზროვნების მზისა, მნათობისა, რომელიც მთელი ათეული წლების განმავლობაში უნათებდა საერთაშორისო პროლეტარიატს გამარჯვებისაკენ გზას, რომელმაც თავის ცხოველმყოფელ სხივების განსაკუთრებულ ენერგიით გაჰფანტა რუსეთის თვითმპყრობელობის მოღრუბლულ ცაზე თვითნებობის, ჩაგვრისა და ხალხის სიბნელის ღრუბლები. პლეხანოვი—ეს სიმბოლოა ნათელი გონებისა და შეურყეველ სოციალისტურ და დემოკრატიულ შეხედულებათა. პლეხანოვი—ეს მუშათა სიამაყე, მისი მძლავრი სიტყვა განსაკუთრებით ავტორიტეტული იქნებოდა დღეს, როცა მუშათა კლასმა დაამხო საერთაშორისო რუსის ჟანდარმი—მეფე და შექმნა მოქალაქობრივი თავისუფლების საჭირო პირობები, რომ შესაძლებელი იქნეს შრომის სამეფოსაკენ შემდეგი სვლა. ახლა, როცა სწორ გზას დროებით აშორებულ მუშებმა დაიწყეს გამოფხიზლება და განთავისუფლება რუსეთის მაქსიმალიზმის დამღუპველ გავლენისაგან და უბრუნდებიან მეცნიერულ სოციალიზმის ჭეშმარიტ გზას. მაგრამ კოლექტივი ინუგეშებს თავს იმ აზრით, რომ დიდ მასწავლებელს დარჩა ბევრი მოწაფეები, რომლებიც იცავენ მის ანდერძს და მტკიცეთ მიდიან შრომის განთავისუფლებისაკენ—სოციალიზმისაკენ.

ს. დ. მ. პ. გორის კოლექტივი.

გორის მუშათა დეპუტატების საბჭო თავზარდაცემულია უდროვო და მოულოდნელ სიკვდილით მუშათა კლასის თავისუფლებისათვის უბადლო მებრძოლის, შეურაცხყოფილთა და დამცირებულთა სამოქალაქო თავისუფლების დამცველის, საერთაშორისო პროლეტარიატის შეუდარებელი იდეიური ბელადის გიორგი ვალენტინის ძე პლეხანოვისა. საბჭო გამოსთქვამს თავის ღრმა მწუხარებას დიდი დანაკარგის გამო და სამშობლოს განსაცდელის დღეებში სდებს სიტყვას მედგრათ იაროს პლეხანოვის და მისი ღირსეულ მოწაფეების მიერ დასახული სახელოვანი გზით, რევოლიუციის მოპოებათა განმტკიცებისა და მუშათა სრული განთავისუფლების გზით.

გორის მუშათა დეპუტატების საბჭო.

კვირას, 30 თიბათვეს, დილის 11 საათზე, სახელმწიფო თეატრში დანიშნულია სამოქალაქო პანაშვიდი გიორგი ვალენტინის ძის პლეხანოვის პატივსაცემათ. ამხანაგები: წერეთელი, ვოიტინსკი, ანდრონიკაშვილი და სხვები აღნიშნავენ მის პარტიულ ღვაწლს და იმ როლს, რომელიც მან შეასრულა საერთაშორისო სოციალიზმის განვითარების საქმეში.

დაესწრებიან მხოლოდ პარტიის წევრები ბარტიული ბარათების წარდგენით.

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

26 ივნისი.

ბერლინი. დასავლეთის ფრონტი. კრონ პრინც რუპრეხტის ჯარი. ზომიერი საარტილერიო სროლა ზოგიერთ ნაწილებში საღამოს შესამჩნევათ გაძლიერდა. კვლავ სწარმოებს გაცხოველებული დასაზვერავი მოქმედება. სკორპას სამხრეთით და მდ. აგრას დასავლეთ ნაპირზე ჩვენ წამოვიყვანეთ ტყვეები.

გერმანიის კრონპრინცის ჯარი. მდ. ენის ჩრდილოეთით დიდი ხნის მზადების შემდეგ მტერმა დაიწყო იერიში, მაგრამ კონტრ-იერიშით მათი შემოტევა მოვიგერიეთ.

გერცოგ ალბრეხტის ჯარი. ბადონვილერის აღმოსავლეთით წამოვიყვანეთ 60 ტყვედ ფრანგები და ამერიკელები.

იტალიის ფრონტი. აზიაგოსა და პიავას შუა მაღლობი ადგილი გუშინ კვლავ გახდა სასტიკი ბრძოლის ასპარეზი. მოწინააღმდეგემ მოიმოქმედა ყველაფერი, რომ უკან დაებრუნებინა 15 ივნისს დაკარგული პოზიციები. მონტელდი-ვალბელასთან სწარმოებდა სასტიკი ბრძოლა. იტალიელები ყველგან მოვიგერიეთ ძლიერი კონტრ-იერიშებით. მოსული ცნობები ამტკიცებენ არტილერიისა და ქვეითა ჯარის გმირობას, განსაკუთრებით აღნიშნავენ მე-9 გალიციის, მე-50 კროატის, მე-114 ავსტრიის, მე-120 სილეზიის და ბოსნია-გერცოგოვინის პოლკების მოქმედებას. მონტელოს რაიონში მტერმა წინ წასწია თავისი პატრულები პიავისაკენ, სან დონის რაიონში ჩვენმა ჯარმა მოიგერია მტრის იერიშები. 15 ივნისიდან იტალიელებმა დაჰკარგეს 50 ათასზე მეტი ტყვე, რომელთაგან 1100 აფიცერია. საერთოდ კი, სულ ცოტა რომ ვიანგარიშოთ, იტალიელებმა დაჰკარგეს 150 ათასი კაცი.

ხტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. უმნიშვნელო საარტილერიო სროლაა. მდ. იორდანის აღმოსავლეთით ჩვენ იერიში მივიტანეთ მტრის ძლიერ დამზვერავ რაზმზე. მეამბოხეთა თავდასხმა გეჯრასის რკინის გზაზე კონტრ-იერიშებით მოიგერიეს ჩვენმა ჯარებმა. დანარჩენ ფრონტებზე არაფერი შესანიშნავი არ მომხდარა.

უკანასკნელი ცნობები

24 ივნისის თარიღით საქართველოს რესპუბლიკის ჯარის შტაბს სოხუმიდან დეპეშით ატყობინებენ: „მოწინააღმდეგემ, რომელმაც გუდაუთიდან სამი ვერსით დაიხია, გაჰყო თავისი ჯარი ორ ნაწილად. მარცხენა ფრთა გაგზავნეს სოფელ ბაკლანოვკისაკენ და მარჯვენათი შეუტია სოფელ გუდაუთს. ჩვენი ჯარის წინა ნაწილი არტილერიით გუდაუთისაკენ მიდის. დაჭრილია თავში წითელი გვარდიის შტაბის უფროსი პორუჩიკი ნოვიკოვი და მესამე პოლკის შტაბს-კაპიტანი. ნოდია გაკაწრულია. ჯარისკაცებისაგან ერთი მკვდარია, ორი დაჭრილია და რვა გაკაწრულია. შტაბში მოიტანეს 7 ტყვიისმფრქვეველი და ერთი სამთო ზარბაზანი. წინ წაწევას ჯერ არ ვფიქრობ. კოდორის რაიონიდან ჩემს განკარგულებაში მოვიდა დღეს 400 აფხაზთა ცხენოსანი რაზმი“.

გენერალი მაზნიევი?“.

ქართული საგანგებო რაზმის უფროსმა პორუჩიკ ფირცხალავასაგან შემდეგი დეპეშა მიიღო 23 ივნისის თარიღით: „ახალი ათონი 22 ივნისს დილით ავიღეთ. ამავე დღეს საღამოთი ავიღეთ გუდაუთი. ჩვენი ჯარისკაცები მამაცურად იბრძვიან. მაქსიმეს სისტიმის ტყვიის მფრქვეველები წამოვიღეთ, ბევრი ტყვეები წამოვიყვანეთ. ბლომათ ჩაგვივარდა ხელში ტყვიები და [illegible] სამი კაცი, რომლებიც [illegible] პრაპ. ხატიაშვილი გაკაწრულია და იმყოფება ახალ ათონში. ბოლშევიკები უწესრიგოთ გარბიან. წინ მივიწევთ“.

22 ივნისს განჯაში მიღებული ცნობის თანახმად შემახის გზით ბაქოზე მიმავალი ოსმალთა ჯარები იძულებული გახდენ გეოკჩაის აღმოსავლეთით მდებარე სომეხურ სოფლებისათვის ბრძოლა აეტეხათ. ოსმალთა ჯარების უფროსის მოთხოვნაზე, რომ სომხებს იარაღი აეყარათ, მათ უარით უპასუხეს. ორი დღეა ომი სწარმოებს ზარბაზნებით, რომლებიც სომხებს ბაქოდან მოუტანიათ.

მუსულმან ინტელიგენტებისაგან აფიცრების მოსამზადებლათ მუსულმანთა კორპუსთან გაიხსნა პრაპორშჩიკების სკოლა. ინსტრუქტორებათ მოწვეულნი არიან ოსმალთა ოფიცრები, რომლებიც უკვე ჩავიდენ განჯაში. რუსი ოფიცრები, რომლებიც წინეთ იყვნენ დანიშნული ინსტრუქტორებათ, დათხოვნილ იქნენ სამსახურიდან.

განჯაში დაბრუნდა მუსულმანთა კორპუსის ერთი ნაწილი, რომელიც გამოწვეულ იქნა ქიურდამირის ფრონტიდან.

რუსი ოფიცრების ერთმა ნაწილმა, რომლებიც მუსულმანთა პოლკებში მსახურობენ, სამსახურიდან განთავისუფლება ითხოვეს.

ოსმალთა ჯარების ორი ეშელონი, რომელიც ევლახში მივიდა აქსტაფიდან ნუხის გზით ევლახის ჩრდილოეთით გაიგზავნა. იქ უნდა იარაღი აჰყარონ სომხების სოფელს კაიაბაშს.

თფილისში ჩამოსული გერმანია-ავსტრო-უნგრეთ-ბოლგარიის სამხედრო დელეგაცია 25 ივნისს წარუდგა ჩვენს მთავრობას. დელეგაციის ჩამოსვლის მიზანია გამოარკვიოს საქართველოს საერთო მდგომარეობა და დახმარება აღმოუჩინოს მას პოლიტიკურ და ეკონომიურ თავისუფლების დაცვის საქმეში. დელეგაციის ნაწილი ამ დღეებში გაემგზავრება სტამბოლში კონფერენციაზე დასასწრებლად. ნაწილი კი აქვე დარჩება.

დელეგაციის მეთაურმა გენ ფონ-კრესმა განაცხადა: თუ მართალია, რომ ქართველ ხალხს სწყინს გერმანიის ჯარის შემოსვლა თფილისში, უკანასკნელთ შეუძლიათ უკან წავიდენ. გერმანიის ჯარი შემოვიდა საქართველოში მთავრობის თხოვნით, რომ დაეცვა ხალხი გარეშე მტრისაგან; სხვათა შორის, ფონ-კრესმა განაცხადა, რომ მათთვის სულ ერთია დემოკრატიული მთავრობა იქნება საქართველოში თუ არა. მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ჟორდანიამ უპასუხა, რომ თითქოს ქართველი ხალხი უკმაყოფილო იყოს გერმანიის ჯარის შემოსვლით, ეს გაუგებრობააო, რომ ქართველი ხალხი უყურებს გერმანიას და მის მოკავშირეებს, როგორც თავიანთ მოკავშირეებს, რომლებიც დახმარებას უწევენ მას საქართველოს ინტერესების დაცვაში გარეშე მტრისაგანო.

დუშეთის მაზრაში

დუშეთის მაზრაში ჯერჯერობით რევოლიუციონური წესრიგი არ არის აღდგენილი. საქართველოს სამხედრო გზაზე სხვადასხვა ადგილას ამხედრებული გლეხობა და ყოფილი ჯარისკაცების პოსტებია გაკეთებული. ამხედრებულებს ხელმძღვანელობენ ზოგიერთი რუსი ოფიცრები, რომლებსაც სრულებით არ აინტერესებთ გლეხების მდგომარეობა და ის შედეგები, რომელიც ამ გამოსვლას მოჰყვება. გუშინწინ გლეხებმა დუშეთის მაზრის სხვადასხვა სოფლებიდან გამოგზავნეს თფილისში დელეგაცია მთავრობასთან მოსალაპარაკებლათ. შტაბის წარმომადგენლებთან და დელეგატ გლეხთა შორის მოხდა შემდეგი შეთანხმება:

1) შეიარაღებულთ უნდა მოეხსნათ „პოსტები“ და დაშლილიყვენ.

2) იარაღი გლეხებს არ ჩამოერთმეოდათ.

3) უნდა ამორჩეულიყო კომისია მთავრობის და ადგილობრივი გლეხების წარმომადგენლებისაგან და გამოერკვია თუ ვინ იყო დანაშავე მომხდარ ამბებში. დამნაშავე სასტიკად უნდა დასჯილიყო. გლეხების ზარალი უნდა აენაზღაურებია მთავრობას.

4) კომისრები და მიწის მიმღებ კომისიების მუშაობა უნდა აღდგენილიყო.

25 ივნისს დუშეთელ გლეხების დელეგაციასთან ერთად გაემგზავრა თფილისის აღმასრულებელი კომიტეტის დელეგაცია საქმის ლიკვიდაციის მოსახდენათ. ორ ადგილას შეიარაღებულმა ძალებმა ამაზე თანხმობა განაცხადეს და კიდევაც გაუხარდათ ეს შეთანხმება, ხოლო სოფ. მიქელეთში ამ შერეული დელეგაციის წინააღმდეგ წავიდა ვიღაც რუსი ოფიცერი, რომელიც ადგილობრივ შეიარაღებულ ძალას ხელმძღვანელობს. იმან დუშეთელ გლეხების წარმომადგენლებს უნდობლობა გამოუცხადა და სხვა. დელეგაცია მიქელეთის იქით არ გაუშვეს. ამრიგათ, საქმე მშვიდობიანის გზით ჯერჯერობით ვერ მოგვარდა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ახალი ამბები

— სტამბოლის კონფერენცია გარეშე საქმეთა სამინისტროში მოსული ცნობებით 3 კვირაზე ადრე არ გაიხსნება.

◆ სასამართლოს რეფორმა. საქართველოს ეროვნულ საბჭოში შეტანილ იქნა კანონ-პროექტი იუსტიციის მინისტრისაგან საოლქო სასამართლოს გაუქმებაზე და მთელი საგამომძიებლო ნაწილის რეორგანიზაციის შესახებ.

◆ სახალხო განათლების სამინისტრომ შუამდგომლობა აღძრა მთავრობასთან გადასდოს საჭირო თანხა სამინისტროს იმ მოსამსახურეთა დასაკმაყოფილებლათ, რომელნიც მსახურებდენ საზავო ხელშეკრულების ძალით ოსმალეთის ხელში გადასულ ადგილებში.

◆ ხევსურეთიდან მოვიდა დელეგაცია 6 კაცისაგან შემდგარი, რომელიც სთხოვს მთავრობას მიეცეს მათ იარაღი ბოლშევიკებთან საბრძოლველათ, რომლებიც მოიწევენ დუშეთიდან და თიონეთიდანო.

◆ მოსავლის შესანახად ბორჩალოს მაზრაში ზომების მიღება მიენდო სამხედრო მინისტრს.

◆ თფილისსა და განჯას შუა უკვე აღდგენილია ტელეფონით დამოკიდებულება.

◆ მთავრობამ გამოიწვია ქუთაისიდან საბრეშუმო სადგურის გამგე ქუთათელაძე აბრეშუმის პარკის მოსავლის რეალიზაციის შესახებ.

◆ ბორჩალოს მაზრის კომისრის თანაშემწეთ გადაწყვეტილია დაინიშნოს მუსულმანთა ს. დ. „გუმეტის“ პარტიის ერთ-ერთი წევრი.

◆ ახალი მოსავალი. თფილისის განაპირა ყუბნების სასურსათო კომიტეტის ცნობების თანახმად წელს ხორბლეულობის მოსავალს კარგი პირი უჩანს. მკას უკვე შეუდგნენ. ქართლში მოსავალი საშუალოზე ნაკლები არ არის. კახეთში, ბორჩალოს მაზრაში და ქუთაისის გუბერნიაში საშუალოზე უკეთესი, ხოლო ზოგიერთ ნაწილებში კი კარგი მოსავალია. დათესილ ყანების სივრცე, წარსულ წელთან შედარებით თითქმის სამჯერ მეტია. საკუთარი პური ერთ წელზე მეტს იკმარებს. ბალახის მოთიბვა დასრულდა. მოსავალი კარგი იყო. კარგი ამინდების გამო თივა კარგი ხარისხის გამოვიდა. კარგათ ხარობს ბოსტნეულობა და სიმინდიც.

◆ ეროვნული კონცერტი. კვირას, 30 ივნისს დილით სახელმწიფო თეატრში ქართველთა სამხედრო კავშირის ქალ-ვაჟთა გაძლიერებული გუნდი კომპ. ნ. პ. სულხანიშვილის ლოტბარობით საზოგადოების თხოვნით განიმეორებს ეროვნულ კონცერტს, რომელიც ქართულ კლუბში იყო გამართული 9 ივნისს.

◆ ექიმის ღამით მორიგეობა. თფილისში მოეწყო ექიმების ღამით მორიგეობა. ვისაც ღამე დასჭირდება ექიმი, უნდა მიმართოს სასახლის ქუჩაზე, № 3, ტელეფონი 17—56.

◆ მუშათა კლუბში დღეს წარმოდგენილი იქნება სახალხო სახლის სცენის მოყვარეთა მიერ სიძე-სიმამრი. დასაწყისი საღამოს ცხრის ნახევარზე.

კრებები და მიტინგები

დღეს საღამოს 5 საათზე დანიშნულია 2-რე რაიონის კოლექტივის კრება, კოლექტივის ბინაზე.

— დღეს, საღამოს 5—საათზე, დანიშნულია მესამე რაიონულ კოლექტივის სხდომა.

— დღეს 5 საათზე შესდგება მეორე რაიონის კოლექტივის ს. დ. მ. პ. კრება.

— დღეს, საღამოს 6 საათზე ქალაქის საბჭოს ს. დ. ფრაქციის კრება შესდგება.

— დღეს საღამოს 6 საათზე, „ახალი კვალი“-ს რედაქციაში დანიშნულია ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის ცენტრალურ კომიტეტის სხდომა.

პროვოკაციის ქსელი

იყუ რა ხდება ჩვენში, დღიდან საქართველოს დამოუკიდებლათ გამოცხადებისა, ამას ყველა ჩვენგანი ხედავს, თუ რაოდენი მტრები გვყოლია შიგნით და რა საშვალებებს არ მიმართავენ ეს მტრები, რომ დაგვანგრიონ.

მაგრამ შინაური მტრები ისე ალვირ წახსნილად მაინც ვერ მოქმედებენ, როგორც გარეშე მტრები.

რუსეთიდან ჩამოსულები გვიამბობენ [illegible] ამას იქაური გაზეთებიც ადასტურებენ, რომ პროვოკაციის ქსელი მჭიდროთ [illegible], განსაკუთრებით ჩრდილო კავკასიაში.

[illegible] ვინ გინდა, რომ აქ ქართველების და საქართველოს მოღალატეობაზე არ ლაპარაკობდეს: რუსის შავრაზმელები, სომხის შოვინისტები, უპასუხისმგებლო ბოლშევიკები და სხვ.

და ეს მოღალატეობა საქართველოს მხრით თითქმის სინამდვილეთაც კია თურმე აღიარებული.

თავისთავად ცხადია, თუ როგორ დაუწყებენ ცქერას ჩვენს ხალხს ამ ადგილებში: მოღალატის დაჯილდოვება კი ჩვენ ვიცით რაც იქნება,—ჰკა მაგათო!

გაზეთი „ზარია კავკაზა“ (13 ივნისის ნომერი), რომელიც პიატიგორსკში გამოდის, „ღირსეულად“ ამზადებს ამისთვის ნიადაგს: ერთ წერილში, რომელსაც სათაურად აქვს—„საქართველო და სომხეთი“, ავტორი ჩამოთვლის რა ყველა იმ დამსახურებას, რაიც სომხეთმა გაუწია თურმე რუსეთს და საქართველოს, წერილს იმ დასკვნით ამთავრებს, რომ მიუხედავათ ამისა საქართველომ მაინც უღალატა რუსეთს და სომხეთსო და ეს მოიმოქმედა საქართველომ მადლობის ნაცვლადო. გაზეთი წერილს ასე იწყებს: გაიგო რა საქართველოს მთავრობამ, რომ ადერბეიჯანის და სომხეთის წარმომადგენლებს მოლაპარაკება აქვთ გამართული ოსმალეთის მთავრობასთან საზღვრების გასწორების შესახებ, განუცხადა მას, რომ ასეთ პირობებში დადებულ ხელშეკრულებას ის არ სცნობს ავალდებულოთო და სხ. და შემდეგს გაზეთი განაგრძობს: „როგორც ხედავთ საქართველომ მიიღო დიქტატორის როლი სომხეთის ბედის გადამწყვეტის საქმეში, იმ სომხეთის, რომელიც თავგამოდებით იცავდა ამიერ-კავკასიის სამხრეთის საზღვრების ხელუხლებლობას ოსმალთა ჯარებისაგან და ვერ შესძლო ამის დაცვა (ალექსანდროპოლის ციხე) მხოლოდ იმიტომ, რომ საკუთარი ტყავის გადარჩენის მიზნით საქართველომ დააჩქარა ოსმალეთთან ზავის ჩამოგდება“. შემდეგ თურმე სომხების უბედურებაზე აუშენებია ქართველებს თავისი ბედნიერება, რომ გერმანია მოუწვევიათ და სხ.

„ასეთი ღალატი მით უფრო აღმაშფოთებელია, რომ საქართველო რუსეთმა იხსნა სპარსელებისაგან. კიდევ მეტი,—რუსეთის მფარველობის ქვეშ საქართველო არა თუ გამოსწორდა, გაიფურჩქნა, აყვავდა და ასეთი კეთილი საქმე საქართველომ რუსეთს უზღო საძაგელი უმადურობით—ღალატით. ამას გარდა, ასევე უზღო საქართველომ სომხებსაც, რომლებიც რუსეთის მოწინავე რაზმს შეადგენდენ ამიერ-კავკასიაში და დღიდან ამიერ-კავკასიის რუსეთთან შემოერთებისა სომხები მამაცურათ იბრძოდენ ოსმალების წინააღმდეგ და ამით იცავდენ როგორც რუსეთის, ისე საქართველოს ინტერესებს.. სომხები უკანასკნელ დრომდე სინიდისიერათ ასრულებდენ თავიანთ მოქალაქობრივ ვალს რუსეთის წინაშე, თუმცა ადგილობრივი მართველები სხვადასხვა ცილისმწამებელთა უსაბუთო ბრალდებების წყალობით სომხებს აშფოთებდენ და მათ უცქეროდენ როგორც პოლიტიკურათ არა საიმედოებს, ქართველები კი, პირიქით, სარგებლობდენ ამ მმართველთა ნდობით და ითვლებოდენ ყველაზე უფრო ერთგულ ერათ რუსეთისა... ქართველებმა დაივიწყეს რა რუსეთის კეთილი საქმენი, დაიჩქარენ ესარგებლათ მისი მფარველის არევ-დარევით. მისწრაფვიან რა ქართველები პოლიტიკურ დამოუკიდებლობისაკენ, ანგარიშს არ უწევენ სომხების ინტერესებს და ცდილობენ ჩაახშონ სომხების მისწრაფება ოსმალეთის უღლისაგან განთავისუფლების საქმეში და ხელს უშლიან დამოუკიდებელი დიდი სომხეთის შექმნას. ასეთი დამოკიდებულება ქართველებისა სომხებისადმი მით უფრო აღმაშფოთებელია, რომ საქართველოს კეთილდღეობა ბევრით სომხების წყალობაა, რომლებმაც დიდი ენერგია გამოიჩინეს და შექმნეს ვაჭრობა-მრეწველობა როგორც თფილისში, ისე საქართველოს სხვა ქალაქებში... სომხების მნიშვნელობა საქართველოს სამეფოში სამხედრო ადმინისტრატიულ სარბიელზე სამსახურით არ განისაზღვრება. სომხებს საქართველოში ჰქონდათ მოღვაწეობის სპეციალური სფერო სომხები საქართველოში შეადგენდენ მესამე წოდებას, რომელ წოდებასაც ქართველობიდან ერთეულები თუ ეკუთვნოდენ“.

მრავლათ არის ჩამოთვლილი ამას გარდა ყველა ის სიკეთე, რომელიც თურმე სომხებმა მოუტანეს საქართველოს და წერილი ასე თავდება: „მიუხედავათ ამისა ქართველები აღმოჩნდენ უმადურნი და საერთო უბედურების ჟამს მათ უღალატეს სომხებს“.

ჩვენ აქ იმიტომ არ ამოგვიწერია ზემოხსენებული გაზეთიდან ზოგიერთი ადგილები, რომ მკითხველებს გავურკვიოთ საქართველოში სომხების გინდ რუსების მოღვაწეობის კარგი ან ცუდი მხარეები, საქართველოში ეს ჩვენმა ხალხმა იცის. საჭიროა ვიცოდეთ მხოლოდ თუ როგორ მუშაობენ ჩვენი გარეშე მტრები და რა ნაყოფს მოტანა შეუძლია ამ მუშაობას.

შეიძლება ზოგიერთებმა სთქვან— ამას სწერენ ბურჟუაზიულ თუ კონტრრევოლიუციონურ გაზეთებში, მოღალატეობას გვაბრალებენ სომეხი შოვინისტები თუ რუსი შავრაზმელებიო, მაგრამ დაახლოვებით ასეთივე შინაარსის წერილია მოთავსებული ბოლშევიკების „ტრუდოვაია პრავდა“-ში (18 ივნისის ნომერი,—გამოდის კავკავში). წერილი ეკუთვნის ჩვენში კარგათ ცნობილ ფ. მ., რომელმაც ვერა გააწყო რა აქ შინაური ძალებით, კავკავში გადაბარგებულა და სოციალიზმისა და რევოლიუციის სახელით ებრძვის თითქოს ქართველ მენშევიკებს. რა ბრალდება გინდათ, რომ ამ ავათმყოფ ადამიანს არ გამოჰქონდეს ქართველი მენშევიკების წინააღმდეგ: რუსეთის მოღალატეობა, რევოლიუციის გაყიდვა და სხ.

თავის ვრცელ წერილს ამ საგანზე ფ. მ. ჩვეულებრივის უზრდელის კილოთი ათავებს. მის მიერ ლიტერატურაში შემოტანილ სალანძღავ სიტყვებს ერთი ახალი სიტყვა კიდევ დაუმატა: ეს არის სიტყვა „прохвость“, ლიტერატურაში არ ხმარებული. მაგრამ თავი დავანებოთ ფ. მ. ჩვეულებრივ უზრდელობას და ვიკითხოთ: ვის საქმეს აკეთებს ფ. მ.? როგორ გაიგებენ ქართველი მენშევიკების წინააღმდეგ მიმართულ წერილებს? ისე, როგორც სურთ ეს საქართველოს მტრებს —საზოგადოთ საქართველოს, ქართველი ხალხის წინააღმდეგ.

აი რისთვის გადაბარგდა თურმე ფ. მ. კავკავში!..

სომხის თანამემამულენი

ჩვენ მივიღეთ ლორის და ყაზახ-შამშადილის მაზრების სომეხ თანამემამულეთა ყრილობაზე მიღებული რეზოლიუცია, რომელიც პროტესტს უცხადებს საქართველოს მთავრობას ამ მაზრების საქართველოს ტერიტორიაში შეტანისათვის, რადგან იგინი სომხის ერით არის დასახლებული.

ჩვენ უნდა აღვნიშნოთ, რომ ყაზახ-შამშადილის მაზრები საქართველოს საზღვრებში არ მოუქცევია საქართველოს მთავრობას, და ეს ცნობა ამ მხრით სიმართლეს არ შეიცავს.

რაც შეეხება ლორის რაიონს, ის მართლაც განთავისუფლა ჩვენმა ჯარმა ოსმალთა რაზმებისაგან, რომელნიც მათ გაულეტას უპირებდენ. და ნუ თუ ეს დანაშაულია ქართველი დემოკრატიის. რაც შეეხება ამ ლორისის რაიონის, საქართველოს საზღვრებში გამოცხადებას, ეს ერთათ ერთი საშვალება იყო და არის იქაურ მცხოვრებთა ოსმალეთის კლანჭებიდან დასახსნელათ დღეს—დღეობით მაინც. ხოლო საზღვრების საბოლოოთ შემუშავება უნდა მოხდეს და მოხდება სწორეთ ხალხის ნება-სურვილის მიხედვით და ერთა შეთანხმებით, რა წამსაც ამის საშვალება მიეცემა საქართველოს დემოკრატიას.

ამ საპროტესტო რეზოლიუციას კი მისი ავტორების უნებურათ შეუძლია გამოიწვიოს ცუდი შედეგები სომხებისთვის: ოსმალთა ხელახლა შემოსევა ამ ადგილებში და სომხის ხალხის ამოჟლეტა. ნუ თუ ამას ვერ გრძნობენ რეზოლიუციის ავტორნი? და თუ გრძნობენ, რათ აკეთებენ ოსმალეთის გულის გასახარელ საქმეს? ესაა ხალხის სამსახური და რევოლიუციის ანდერძის ასრულება?

ჩრდილოეთ კავკასია

ჩრდილოეთ კავკასიაში პურის შესაძენათ გაგზავნილმა კაცმა შემდეგი გვიამბო: ინგუშები დაგვპირდენ პურის მოწოდებას. ამჟამათ იქ 70,000 ფუთი სიმინდი აქვთ გამზადებული და შედარებით იაფ ფასებში მოგვცემენ. ფუთში წაიღებენ 8—9 მანეთს, მხოლოდ საჭიროა ჩვენ დავიცვათ საქართველოს სამხედრო გზა სოფ. ბალთამდე, რომელიც მდებარეობს საქართველოს საზღვრების იქით კავკავის მიმართულებით 20 ვერსის მანძილზე. ეს რაიონი უჭირავთ ქისტებს, რომლების უმრავლესობა ყაჩაღობას მისდევს და მიუხედავათ იმისა, რომ ისინი ჩვენთან გვარიან განწყობილებაში არიან, მაინც მათის მხრით დაცემისაგან და გაძარცვისაგან უზრუნველყოფილი არ ვართ. ინგუშებმა აღგვითქვეს თუ ჩვენ ბალთამდე გზას დავიკავებთ, ისინი დარიალის ხეობამდე მოგვიტანენ პურს. ინგუშების სამი სოფელი მდებარეობს ლარსის იქით კავკავამდე, დანარჩენი სოფლები, როგორიცაა ჯერახი, დლინი-დოლინა, ნაზრანი და ბაზორკინა ვლადიკავკავის იქით მდებარეობენ. აი სწორედ ამ უკანასკნელ სოფლებიდან უნდა მივიღოთ ჩვენ პური.

ბოლშევიკებთან ინგუშები ცუდ განწყობილებაში არიან. როცა ყაზახები გამოვიდნენ ბოლშევიკების ფრაქციიდან (ისინი კი გამოვიდნენ აგრარული საკითხის გამო, ბოლშევიკებმა მიწის სოციალიზაცია რომ გამოაცხადეს, ყაზახები განზე გადგენ). ინგუშებსაც უნდოდათ ყაზახებს მიმხრობოდენ, მაგრამ ბოლშევიკებმა აქ მიმართეს პროვოკაციას და ინგუშებს უთხრეს, რომ თქვენ მოგცემთ თარის მოსახლეობას, ეს მიწები თქვენ გეკუთვნით და ყაზახებთან რა საერთო საქმე გაქვთო. პროვოკაციამ გასჭრა და ისინი არ გაყვენ ყაზახებს. სარწმუნო პირისაგან გავიგეთ, რომ ინგუშები ორმაგ ბუღალტერიას აწარმოებდენ და აწარმოებენ დღესაც. ისინი აღიარებდენ ოსმალეთის ორიენტაციას, მაგრამ მას შემდეგ კი, რაც ოსმალეთმა აჭარას საქმე უყო (მობილიზაცია და სხვა) ინგუშებმა ფრონტი იცვალეს და დღეს თერგის ოლქის მთავრობას უცხადებენ ნდობას, მასთან საქართველოს რესპუბლიკას დიდის თანაგრძნობით ეპყრობიან. ბოლშევიკებს ძლიერ ცოტა ძალა ყავთ კავკავში, დაახლოვებით ორ ათას კაცამდე. მასთან დაქირავებულ წითელ გვარდიაში 200—300 კაცი ლტოლვილი ჩინელები შედიან. ადვილი წარმოსადგენია, თუ როგორი ძლიერია ის ძალა, რომელიც ლტოლვილ ჩინელებზე ეყრდნობა! ქისტები ამბობენ, რომ ბოლშევიკების ჯარს 200—300 კაცით დავამარცხებთო. მაგრამ მაინც გვეშინია, რომ შემდეგში რუსეთიდან რაიმე დიდი ძალა მოეშველოს მათ და წაგვლეკონო. ჩვენ დაჩვეულნი არა ვართ დახმარებისათვის ვინმეს მივმართოთ, მაგრამ უკიდურეს შემთხვევაში საქართველოს რესპუბლიკას უნდა მივმართოთო. ყაზბეგში ამ დღეებში სიწყნარე იყო. საქართველოს სამხედრო გზაზე მომუშავე სომეხ-რუსი მოხელეები საშინელ პროვოკაციას ავრცელებენ საქართველოს შესახებ, განსაკუთრებით ნაციონალურ შუღლს სთესავენ. დუშეთის მიმართულებით გახულიგანებულ ბრბოებს ძლიერ აუმხედრებიათ გლეხობა. ისინი გაიძახიან: ჩვენ უნდა შევუერთდეთ რუსეთს. ბნელი ძალები ამხედრებენ აქაურ ხალხს აგრეთვე იმერელ-მეგრელ გურულებზე.

ან-სანი.

ცოტა რამ ამ.-კავკასიის ოსების შესახებ

დღეს ბევრს ლაპარაკობენ ქართველ და ოსთა წრეებში იმის შესახებ, თუ რა გზას დაადგებიან ოსები და რა გზას უნდა დაადგენ.

ამისათვის მე, როგორც ქართველი დემოკრატიის კალთაში გამოზრდილი ოსი მუშა, ნებას მივცემ ჩემ თავს ორიოდე სიტყვა ვსთქვა ჩემი ძმა ოსების მხრიდან.

ვინ არ იცის, რომ ჩვენ ოსები საუკუნოების განმავლობაში, ქართველი გლეხობასთან ერთად ერთ ტაფაში ვიწოდით. ვინ არ იცის, რომ ქართველმა მემამულეებმა ერთნაირი რკინის უღელი დაგვადგეს და თუ ეს ასეა, რა მოსაზრებით ფიქრობენ ის არა მკითხე პოლიტიკოსები, რომ ოსეთი უნდა გამოეყოს საქართველოს და ცალკე რესპუბლიკათ გამოცხადდესო?

ან და რომ მოხდეს ეს, რა საფუძველზე უნდა იყოს დამყარებული?

ასეთ საქმეს ხელს უწყობს ერთი მუჭა ხალხი. ეს ხალხი არის ოსებიდანაც და ქართველებიდანაც. და აი მე მოკლეთ შევეხები ორივე მხარეს.

ქართველი მემამულეები ე. ი. ნაციონალ-დემოკრატები დიდ სიხარულს მიეცემიან, თუ ოსეთი გამოეყო საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას და ცალკე გამოვიდა, იმიტომ, რომ რამდენადაც გლეხობის ძალა დაქსაქსული იქნება, იმდენათ მის მტერს უფრო საშვალება ეძლევა, რომ ადვილათ გაიმარჯვოს მათზე. ამას ხელს უწყობენ ოსი ნაციონალისტებიც. ჩამოაშორონ ოსეთი საქართველოს, შეაერთონ რუსეთს და რუსეთში კი მათ იმედი აქვთ ძველი რეჟიმისა, რომელიც მისცემს მათ ჩინორდენებს და თბილ ადგილებს, მხოლოდ საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში ისინი ამას არ ელარსებიან და იმედ დაკარგულნი არიან, ვინაიდან ქართულ ენაზე მათ არ უსწავლიათ.

სამწუხაროთ ამ ხალხს ხელს უწყობენ ჩვენი ახალი „ბოლშევიკებიც“. ამ უკანასკნელებისაგან ბევრ ასეთ სიტყვებს გაიგონებთ: ჩვენ არ გვინდა ქართველების ხელში დავრჩეთ. ჩვენ ურუსეთოდ არ შეგვიძლია ცხოვრება, იმიტომ, რომ პურიც იქიდან მოდიოდა და სხ. ოსების ერთ ერთ კრებაზე, როდესაც მე ვთქვი, რომ რუსეთი დროებით დაემხო და როცა ის აღდგება, მაშინ თვითონ დაგვიქნევს ხელს და ჩვენც მაშინ მივალთ მასთან, როგორც ინტერნაციონალისტები მეთქი, ერთმა ოსმა ასე წამომძახა: თქვენ ძალიან გინდათ, რომ თვალები აგვიხვიოთ, მაგრამ ჩვენ მაინც ვხედავთ რომ რუსეთი არ დაიმხო და მალე აქ კავკასიას დაიპყრობსო.

ვაი, რომ მართლა თვალებ ახვეულნი კი არა, მაგრამ მთლათ ბრმები ყოფილან ასეთი ჭკუის ხალხი და ცის სარტყელზე გადახტომას აპირებენ. ეს უკანასკნელნი თითქოს პროლეტარიატის ინტერესებს უბღაუჭებიან, და მის ერთგულ დამცველათ გამოდიან, მაგრამ მათ ავიწყდებათ ის, რაც აწერია ჩვენს წითელ დროშაზე: „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა შეერთდითო“. მაშ რათ უნდათ ჩვენი ოსის ახალ ბოლშევიკებს, რომ ოსი პროლეტარი გამოეყოს ქართველ პროლეტარს, ან და რომელი ქართველების ხელში არ უნდათ დარჩენა?

მაგრამ რას ვამბობ! ვინ არის პროლეტარიატის ინტერესების დამცველი? ბოლშევიკები?

მე არ მინდა აქ ბევრი ლაპარაკი, მხოლოდ ერთი მინდა მოკლეთა ვსთქვა: ჩვენ ოსის დემოკრატია, ქართველი დემოკრატიის კალთაში გამოზრდილი, ქართველ დემოკრატიასთან ერთათ ყოველივე ეკლიან გზას გადავლახავთ და ნებას არავის არ მივცემთ, რომ ჩვენი ტანჯული ხალხი ვინმემ დააყენოს დაღუპვის გზაზე. კავკასიის! ქალაქებიდან იწმინდება დღეს ყოველივე ჰუჭყი და ტალახი, მშრომელი ხალხის მტრებს კი ეს ჰუჭყი და ტალახი გადააქვთ სოფლათ, უმეტესათ კი ოსეთში, მაგრამ კარგათ ახსოვდეთ ამ ჰუჭყის და ტალახის მზიდავებს, რომ ისინი ჯერ თავიანთ ტუჩებს გასვრიან, მერე კი შეიძლება ჩვენი ტანჯული უდანაშაულო ხალხიც გასვაროს. რომ ვერც ნაციონალისტები და ვერც ახალი ვითომდა ბოლშევიკები ოსის ხალხის საქმის გამკეთებელნი არ არიან, ამას ამ ბოლო დროს მომხდარი სიეზდები ამტკიცებენ, რომლის შესახებაც მე აქ არაფერს ვიტყვი ჯერჯერობით.

საჭიროა ოსის შეგნებულმა მუშებმა სასტიკი ზომები მიიღონ ავანტიურისტების და ნაციონალისტების წინააღმდეგ, რომ ოსის გლეხობაში მშვიდობიანი ცხოვრება არ დაირღვეს.

მშვიდობიანი გზის და კეთილ საქმეების გამონახვა კი მაშინ შეიძლება, თუ ქართველ დემოკრატიასთან ერთათ ხელიხელ ჩაკიდებული ვიქნებით და ვივლით.

ან. ბიბილოვი.

კოლია (კოწია) კლიბაძე

დავკარგეთ ძვირფასი ამხანაგი. მოგვტაცა ულმობელმა სიკვდილმა ღირსეული ამხანაგი პარტიული დაუღალავი მუშაკი კოლია (კოწია) კლიბაძე.

1901 წელს კ. კლიბაძე შევიდა ყვირილის დეპოში ზეინკლის შეგირდათ. მან თავისი განსაკუთრებული თვისებებით მალე მიიქცია ამხანაგების ყურადღება. ის ჯერ კიდევ ბავშვი იყო, მაგრამ თავის მომზადებით სხვებს არ ჩამორჩებოდა. მისი სახელი ყვირილის დეპოში ნდობის შარავანდედით იყო შემოსილი. არჩევნების დროს, თუ სადმე ასარჩევი იყო კაცი, ყველა კოლას ასახელებდა. ის იყო ყვირილის დეპოს პარტიული ორგანიზაციის დამაარსებელი. იყო „იაჩეიკის“ წარმომადგენელი და მოლარე. თვითონ შეუდგა და ამხანაგებსაც დააწყებინა პოლიტიკური ეკონომიის შესწავლა, მაგრამ რეაქცია რის რეაქცია იყო, თუ ასეთ მის მტერს და ხალხის მოყვარეს მოითმენდა. და აი, კოლაც ჯერ დაატუსაღეს, შემდეგ გადაასახლეს. მაგრამ იგი იქაც განაგრძობდა მუშაობას ხალხის საკეთილდღეოთ. იქაც პოლიტიკურ ამხანაგების მესვეურობა ხვდა წილათ. ცივ ქვეყნებში მან რეპრესიებს ვერ გაუძლო და გამოიპარა ბაქოში, სადაც დაიწყო მუშაობა ხატისოვის ქარხანაში. ქარხნის მუშებმა მალე იცნეს მასში პატიოსანი ადამიანი და დიდი სანდო პირი და ყველგან მას ირჩევდენ —მუშათა კომისიაში, პარტიულ „იაჩეიკაში“, მომრიგებელ კამერაში, პროფესიონალურ კავშირში და სხვ.

სამი წელი დაჰყო მან ბაქოში და მუშათა მოძრაობას ღირსშესანიშნავი სამსახური გაუწია.

1909 წელში კოლია ჯარში გაიწვიეს, მაგრამ ვერც ამან გასტეხა მისი ხასიათი მან. ჯარის რკინის დისციპლინასაც გაუძლო და განაგრძობდა ერთხელ არჩეულ გზაზე სიარულს. ყაზარმაშიც ბევრს უყვარდა იგი. სამხედრო სამსახური გაათავა და კახეთის რკინის გზაზე დადგა მემანქანის თანაშემწეთ. მაგრამ ხანგრძლივი არ გამოდგა მისი იქ მუშაობა, მთავრობის აგენტებმა აქაც მიაგნეს მას და სამსახურიდან დაითხოვეს. მაგრამ ამ მოკლე ხანშიც მოასწრო მან ამხანაგების ნდობის დამსახურება.

1914 წელს კოლია კვლავ ჯარში გაიწვიეს, სიდაც ეს მედგარი მებრძოლი ისევ განაგრძობდა პარტიულ მუშაობას.

1915 წელს ის თფილისის საოლქო არსენალში გადმოიყვანეს. აქ მოუსწრო მას რევოლიუციამ. იგი აღტაცებით გადაეშვა საზოგადოებრივ მოძრაობის აზვირთებულ ტალღებში და მთელი ძალ-ღონით ცდილობდა ხელი შეეწყო რევოლიუციის გამარჯვებით დაგვირგვინებისათვის. ის ყველგან იყო, ყველგან მუშაობდა. თითქმის ყველა ყრილობებზე კოწიას ირჩევდენ. ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭომ იგი აირჩია მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოთა ცენტრში, სადაც მან დაჰყო ერთი წელი. კოლას ბევრი ლაპარაკი არ უყვარდა, მაგრამ ტრიბუნაზე როცა ავიდოდა, ყველა მას უსმენდა. მისი იდეური მოწინააღმდეგეც კი ხშირათ ეთანხმებოდა მას. მისი ხათრი ჰქონდა ყველას, ყველას ერიდებოდა მისი. რუსი ამხანაგები იტყოდენ: „посмотримъ что Клибадзе скажетъ“ ო. პარტიულ დისციპლინას ის ყველგან დიდის ენერგიით იცავდა. ვაი მას, თუ ვინმე პარტიას ან სიტყვით ან მოქმედებით ჩირქს მოსცხებდა! მუდამ საქმისკენ ეჭირა თვალი, რევოლიუცია არ დაგვეღუპოსო,—აი რას გაიძახოდა იგი მუდამ.

პატიოსანი, სინდისიერი, მშრომელი, გულწრფელი, მედგარი და დაუღალავი მუშაკი, ენერგიით და ჯან-ღონით სავსე ადამიანი, პირუთვნელი, კაცთა შორის სიყვარულის და სათნოების მთესველი, რევოლიუციის და თავისუფლების დაუღალავი დარაჯი, რეაქციის დაუძინებელი მტერი, ყველასათვის საყვარელი ადამიანი,—აი ვინ დავკარგეთ ჩვენ.

კოწიამ ჰკაფა ნარ-ეკლიანი გზა. მას უბედურება თან დასდევდა, მაგრამ მაინც შეუდრეკელი მებრძოლი [illegible] და დიდება შენს ხსოვნას ღირსეულო ამხანაგო კოწია! განისვენე მშვიდათ! დეე, გაგვამხნევოს შენმა ყოვლად უმწიკვლო პიროვნების მოგონებამ.

ამხანაგების მონდობილობით

ხაჭრელი მ.

საქართველ. ფოსტა-ტელ. მოხელეთა ყრილობა

18 ივნისს სხდომას ხსნის თავმჯდომარის ამ. გაჩეჩილაძე. დღის წესრიგში არის საკითხი მოხსენებები ადგილებიდან. სამინისტროში გაგზავნილ დელეგაციის სახელით, რომელსაც უნდა ეშუამდგომლა აპრილში დაკავებულ 13 დღის ჯამაგირის „პოსობიის“ სახით მიცემაზე, მოხსენებას აკეთებს თუმანოვი. მომხსენებელი ამბობს, რომ სამინისტრო შევიდა ჩვენს მდგომარეობაში, მაგრამ საკითხის გადაწყვეტა დამოკიდებულია სახელმწიფო ფინანსიურ მდგომარეობაზე და ვინაიდან ის უწყებები, სადაც მოსულ-წრიათ ამ ფულის აღება, [illegible] უკან აბრუნებენ, უფრო შესაძლებელია უარყოფითი გადაწყვეტაო. თავმჯდომარე მოახსენებს ყრილობას პრეზიდიუმის დადგენილებას, პროვინციიდან ჩამოსულ დელეგატების დღიური ფულით დაკმაყოფილების შესახებ, რომ ყოველ დღიურათ დელეგატებს მიეცემათ სამი თუმანი სამგზავრო ფულის გარდა. ყრილობა ამტკიცებს პრეზიდიუმის დადგენილებას და გადადის დღის წესრიგის მორიგ საკითხზე— მოხსენებები ადგილებიდან. სიტყვას ღებულობს ამხ. მეზურიშვილი. მომხსენებელი არკვევს ფოსტის უწყების საქმის მოგვარებას საქართველოში. ეხება თფილისის კანტორაში მომხდარ არჩევნებს და გადადის კერძო ხასიათის საკითხებზე, რისთვისაც თავმჯდომარე სიტყვას აწყვეტინებს და კერძო ხასიათის საკითხზე. სიტყვას უთმობს სხდომის ბოლოს. შემდეგ ეხება საოლქო კომიტეტის უსამართლო მოქმედებას, რომელიც უანგარიშოთ დებულობდა მოხელეებს, როდესაც საჭიროება აღარ იყო და აღწერს ქუთაისის კანტორის მოსამსახურეების მდგომარეობას. შემდეგ ლაპარაკობს ამხ. თუმანოვი. ის აღწერს თფილისის ტელეგრაფის კანტორის მდგომარეობას და ამბობს, რომ მიუხედავათ მოსამსახურეების უთვალავი რიცხვისა, სამსახური არ არის დაყენებული თავის სიმაღლე[illegible] [illegible] დანაშაული მოუძლვის [illegible] შიტებს ადმინისტრატიული [illegible] ხელში აღებით. ამხ. შალიბაშ[illegible] ნობს ყრილობას ბორჯომის [illegible] მოსამსახურ. მდგომარეობას, რომ[illegible] საოლქო კომიტ. წყალობით დღემდ[illegible] ური ფულის აღება ვერ მოუხერ[illegible] ამხ. თოხაძე ადასტურებს სამსახურის [illegible] რულების სისუსტეს და მოუწოდებს ყრილობას შემოქმედებითი მუშაობისაკენ. ამხ. ნასიძე აცნობს ყრილობას თფილისის ფოსტის კანტორის მდგომარეობას და ბრალს სდებს კომიტეტს კულტურულ საქმეებში უყურადღებობისათვის. ამხ. ხოშტარია უპასუხებს ნასიძეს, რომ კომიტეტი ყოველთვის ყურადღებას აქცევდა და დახმარებას უწევდა ყოველივე მათ მიერ დაწყებულ კულტურულ საქმეს. შემდეგ ლაპარაკობს ამხ. ქილიშვილი, მაგრამ ვინაიდან მომხსენებელი საკითხს გვერდს უვლის და ეხება მასალკინის მოქმედებას და მაისის ინტერნაციონალისტების ჯგუფის გაკრიტიკებას, თავმჯდომარე სიტყვას აწყვეტინებს. პირადი ხასიათის საკითხზე სიტყვა ეძლევა მეზურიშვილს, ორატორი განაგრძობს მოხსენებას და ამბობს: მართალია, ერთ დღეს ჩემთან მოვიდნენ შაუმიანი და ქელიძე პეტროგრადთან დასალაპარაკებლათ, მაგრამ ისინი აპარატზე [illegible] დაუშვებულნი. დასტოვეს „ზაპისკა“ ჯუღაშვილის სახელზე, მაგრამ არც „ზაპისკა“ გადაცემულა და ისევ დაუბრუნდა ქელიძეს: ხშირად ახერხებდენ ისინი პეტროგრადთან დალაპარაკებას, ამბობს ორატორი, მაგრამ შინაარსი მათი საუბრისა რჩებოდა დამალულათ. შემდეგ ორატორი ეხება საოლქო კომიტეტის მოქმედებას და კითხულობს მამულიას დათხოვნის შემდეგ, მათ გამოტანილ დადგენილებას: საოლქო კომიტეტი და ფოსტის უწყება ემსახურება ყველა რევოლიუციონურ პარტიებს, გარდა კონტრრევოლიუციისა. ამხ. მამულიას მოქმედებაში ვერ ნახულობს-რა [illegible] კონტრ-რევოლიუციონურ [illegible] გამოსვლას, სურვილს გამოსთქვამს, აღიძრას შუამდგომლობა მისი დაბრუნების შესახებ, რომლის წასვლა დიდი დანაკლისია კომიტეტის შემოქმედებითი მუშაობაში. ამ განცხადებიდან, ამბობს ორატორი, ნათლად დაინახა ყრილობამ, თუ როგორი ბრძოლა სწარმოებდა საოლქო კომიტეტს და კომისარიატს შორის. დასასრულ ორატორი ეხება აფხაზონოვის მიერ წამოყენებულ ბრალდებას, რომელიც გამოიხატება „სიაცხადისტ“ [illegible] კომისარის პოსტზე დანიშვნაზე [illegible] შეძლოში. მაგრამ თუ რამდენათ [illegible] ლისტი იყო ბ-ნი რაკეტინი, [illegible] ლისთვის ცხადი გახდა და [illegible]

[illegible] მოხსნილი იქნას, აგარონოვი კი, როგორც ხელის შემშლელი პიროვნება ყრილობის მუშაობაში, სასურველია ყრილობის სხდომებზე მონაწილეობიდან განთავისუფლდებოდეს. შემდეგ პირად საკითხზე სიტყვას ღებულობს აგარონოვი და ამბობს: იყო დრო, როდესაც ფოსტის უწყებას სათავეში უდგა ბებუთოვი და როდესაც საჭირო შეიქნა იმის ნაცვლად სხვა სპეციალისტის მონახვა, მან პირველად იცნო ბ-ნი რაკიტინი, მაგრამ როდესაც კომიტეტმა დაასაბუთა მისი ანტი-რევოლიუციონური მოქმედება, მისი კანდიდატურა მოხსნილ იქნა. ორატორი ეთანხმება მებურიშვილს კომიტეტის შემცდარ მოქმედებაში და წინადადება შემოაქვს, რომ საქმე საგამომძიებლო კომისიის ხელში იქნას გადაცემული. წინადადება ყრილობამ ერთხმათ მიიღო. დასასრულ თავმჯდომარე კითხულობს ყრილობის წევრის, ალიხანოვის განცხადებას, რომელიც თხოულობს ავადმყოფობის გამო ყრილობის წევრობიდან განთავისუფლებას. ყრილობამ დაადგინა, რომ ალიხანოვი განთავისუფლდეს და მის ნაცვლათ მოწვეულ იქნას მორიგი კანდიდატი.

სარგისი.

საად.-მამულო რეფორმა

ს. კასპი (გორის მაზრა). ეს ერთი თვეა კასპის რაიონში მუშაობს მიწის ჩამომრთმევი კომისია და მუშაობა თითქმის დასრულებულათ შეიძლება ჩაითვალოს. კომისიამ ჩამოართვა იმ ნორმაზე ზევით, რაც კანონის ძალით ეტოვება მემამულეებს და გადასცა ადგილობრივ სამიწათ-მოქმედო კომიტეტს. მთელი ჩამორთმეული მიწები შეიცავს დაახლოვებით 3000 დესეტინამდე, ამათში ვენახისა და ხეხილის ბაღი 16 დესეტინამდე. უნდა ითქვას, რომ კომისიას ძლიერ უძნელდება მუშაობა ერთი იმ მხრით, რომ მიჯნის ქარტიდან და გამომხატველი ინსპექტორის ცნობების ჩვენება სისწორით არ ეთანხმება, ძლიერ დამუცხალებული, გადაცვლილ-გადმოცვლილია მთელი მემამულეების მიწები და კარგა ნაწილი ამ მამულებისა გაყიდულ-გადაგირავებულია რამოდენიმე სხვადასხვა პირებზე. ამით კომისიას უძნელდება მუშაობა. რადგან ყველა საბუთები და ცნობების ვამოკითხვა-შეგროვებაა საჭირო, რომ კომისია არ შესცდეს და ხელოვნური [illegible] იქონიოს ჩამორთმეული დატოვებულ მიწებზე. მეორე მხრით [illegible] შეშლა აქვს კომისიას იმ [illegible] პროვოკაციით, [illegible] სოფლით მიწის რეფორმების შესახებ და შეგნებულად, მცხოვრებნი [illegible] ანკესზე ებმიან [illegible] ნაცვლათ გულგრილის შემშლელათ გამოდიან [illegible] პირები. ამასთანავე მთელი [illegible] უმოქმედო მოხელეებით არის [illegible] დატოვებული. ისინი [illegible] წესიერებას და გავლენას ვერ ახდენენ მცხოვრებლებზე, რადგან დიდი ნაწილი სოფლებისა უპასუხისმგებლო თვითნება ახალგაზრდებით არიან შეიარაღებული და კომისიისა და სოფლის მიწების კომიტეტებს არ ემორჩილებიან და თითეულ მათ, რაც მოესურვებათ იმას ჩადიან. მაგალითად იყო შემთხვევა: მიუცვივდენ ჩამომრთმევ კომისიას, თან მათგანვე არჩეულ კომიტეტის წევრებს, (რომლებიც ჩამომრთმევ კომისიას თან ახლავს) რამდენიმე მთვრალი შეიარაღებული პირები და განუცხადეს კომიტეტის წევრებს და კომისარს, რომ თუ ისე არ გიმოქმედიათ, როგორც ჩვენ გეუბნებით, მოგკლავთო. აგრეთვე აღსანიშნავია ის სამწუხარო მოვლენა, რომლებსაც კასპის რაიონში (და შეიძლება სხვაგანაც) ადგილი აქვს საბალახოს შესახებ მეზობელ [illegible] შორის. მაგ. კასპი, გომი, კავ[illegible], მეტეხელებს შორის. [illegible] რაიონი შეიცავს 7500 დესეტინამდე დიდძალი თავისუფალი საბალახო და სახნავ-სათესი მიწები არის. მხოლოდ მეზობელი მოსაზღვრე სოფლები [illegible] დიდ გაჭივრებას განიცდიან [illegible] ნადიგზე დიდი შეხლა შემოხლა, [illegible] დაჭერა და უზომო ფულების გადახდევინება ხდება. ვინც კი მოასწრებს პირველი, ის იჭერს და თითო საქონელზე ათ ხუთმეტ მანეთს ახდევინებს. უფრო მაგარი ის არის, რომ ეს თვითნება შეიარაღებული ზოგიერთი პირები თავის საკუთარი ჯიბის გასასქელებლად, ეწევიან ისეთ საქციელს, რასაც ჩადიოდა ნიკოლოზის დროს მემამულეების თავაშვებული ყაჩაღები— გლეხებზე. ასეთი შემთხვევა ხშირი მოვლენა არის, რაც დიდ შურისძიებას იწვევს მეზობელ სოფლებს შორის და თუ ამას ბოლო არ მოეღო, შესაძლებელია სისხლის ღვრაც მოხდეს. მაგალითი ზემოდასახელებული ვებატონების მოქმედებისა: მ. გოშტაშვილისათვის გადაუხდევინებიათ 350 მანეთი, ს. [illegible]ისათვის 180 მანეთი და ს. ქებანთლეს [illegible] 100 მანეთი. საჭიროა ყურადღება მიაქციოს უმაღლესმა მთავრობამ

და ალაგმოს ასეთი თვითნება ხალხი. ამასთანავე საჭიროა თითონ ამ სოფლების მცხოვრებლებმა მათი წარმომადგენლების საშვალებით მოახდინონ კრება და გამოარკვიონ ურთიერთ შორის დამოკიდებულება საბალახოსა და სახნავ-სათეს მიწების სარგებლობის შესახებ. გამოიტანონ შესაფერი შეთანხმების დადგენილება, რომ ამით ბოლო მოეღოს ასეთ ამბებს.

აგრეთვე საჭიროა გორის მაზრის საადგილ-მამულო სამმართველომ განუმარტოს ყველა სოფლის მცხოვრებთ, რომელ საძოვარ ადგილებზე შეიძლება საბალახო ბაჟის აღება და რა საქმეს უნ და მოხმარდეს ის, მეორე ვისგან და რამდენათ შესაძლებელია თუ არა მახლობელმა სოფლებმა, ურთიერთ შორის გადაახდევინონ საძოვრის ფულები. აგრეთვე საჭიროა ყველა სოფლის თანამდებობის პირებმა გაათკეცებული ენერგიით იმოქმედონ და მათზე დაკისრებული მოვალეობა ხალხისაგან და უმაღლესი მთავრობის სწრაფათ და სისწორით აასრულონ და არ უნდა დაერიდონ არავითარ მუქარას და ბნელი ძალების პროვოკაციულ მოქმედებას. და თუ ვინმე მათ წინააღმდეგ გამოვა, მაშინვე გადასცენ სამაზრო ტრიბუნალს, აგრეთვე არ კმარა საგუბერნიო და სამაზრო კომისარიატის და სამართველოების მარტო მოწერილობები, არამედ საჭიროა ხშირად დაუარონ ყველა რაიონებს და კანტროლი გაუწიონ ადგილობრივ მოხელეების მოქმედებას.

№ 40.

მუშათა შორის

რკინის გზაზე. მკითხველებმა კარგათ იციან, თუ რა მდგომარეობას განიცდიდა ძველი რეჟიმის დროს რკინის გზის დაბალი მოსამსახურეები და უმცროსი კონდუქტორები ნივთიერათ და უფლებრივათ, აგრეთვე ისიც იციან, თუ რა არევ-დარევა სუფევდა მაშინ ამ მუშათა შორის. დღეს კი ჩვენს განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს მატარებლებში კონდუქტორთა ერთი ნაწილის ყოფა ქცევა, მათი არა ღირსეული საქციელი ჩვენს ნორჩ სახელმწიფოსადმი. რა ხდება მატარებელში?

მოკლეთ შეიძლება ითქვას უწესრიგობა, რასაც ხელს უწყობენ ზოგიერთები. მგზავრთა ერთი ნაწილის თვითნებობა, კონდუქტორთა ერთი ნაწილის არა შესაფერი მოქმედება. აღსანიშნავია აგრეთვე ისიც, რომ ამ ბოლო ხანებში მატარებლებში [illegible] იქცევა სათანადო ყურადღება, და ამიტომ საჭიროა აქ შეგნებულმა კონდუქტორებმა, როგორც დაბალმა, ისე ობერებმა გამოიჩინონ ენერგია და ხელი შეუწყონ მატარებლებში ნორმალურ წესების დამკვიდრებას. საჭიროა კანტროლებმაც მკაცრათ მოჰკიდოს ხელი. დამნაშავე მოსამსახურეები დაუყონებლივ უნდა ისჯებოდეს და მათი სახელი და გვარი ცხადდებოდეს.

დროა მტკიცე მოქმედებისა და წესიერ საქმიანობისა.

ტაბოლნარელი.

ბათუმის სტამბების მუშების საყურადღებოთ. 28 მარტს 1918 წ. შესდგა ბათუმის სტამბების მუშათა პროფ. კავშირის გამგეობის კრება, რომელზედაც იყო განსახილველი შემდეგი საკითხი: კავშირის კასის და აუცილებელი საჭირო საბუთების გადატანა თფილისში. გამგეობამ დაადგინა: „ვინაიდან ბათუმს მოელის ოსმალოს მხრით დიდი საფრთხე, კავშირის კასა და აუცილებელი საჭირო საბუთები იქმნას გადატანილი თფილისში, თფილისის ბეჭდითი საქმის კავშირში". ბათუმის სტამბების მუშების კავშირის გამგეობამ კასის და სხვა საჭირო საბუთების თფილისში გადატანა დაავალა კავშირის მდივანს ს. კილაძეს, რომელსაც გამოატანეს 1600 მანეთამდე, მაგრამ სხვა და სხვა მიზეზების გამო ს. კილაძეს თფილისის კავშირისთვის გადაუცია მხოლოდ 1300 მ. და დანარჩენი, სამას მანეთამდე ირიცხება ს. კილაძეზე და იმედია ანგარიშების ჩაბარების დროს ს. კილაძე პირნათლად გაგვისწორდება ბათუმის სტამბების მუშებს.

ვ ღლონტი.

საინგილოდან

პატივცემულო რედაქტორო! ალბად მოინებებთ ჩვენი ბედკრული ქვეყნის ამბავის გაგებას, ჩვენს უპატრონობას, უმწეობას. ლეკები, აქაური თათრები გვარბევენ; გვკლავენ ყანებს, გვიწვენ ბინებს და ჩვენ შეძლება არა გვაქვს პასუხი გავცეთ. ყურალანი ძალადობით გაამაჰმადიანეს, თასმაითის ღვდელი მოკლეს და საკირე ორმოში ჩააგდეს თავდაყირა, დაგვიხოცეს ბევრი სახელო კაცები, გაგვიუპატიურეს ქალები, ყველა ბინები, ხალხი მოვგროვდით კახში, მაგრამ როგორ ვიცხოვრებთ უბინებოდ, უმინდვროდ, როდესაც ამ ჩვენ მაცხოვრებელ წმინდა ადგილებში ფეხს ვერ ვადგამთ [illegible] ესაო და ბევრნი ვართ, უპირცხვილოდ გვაწიოკებენ, ისიც

მაშინ, როდესაც ყველა ამ ბრბოს ისევ ჩვენ ვაჭმევ-ვასმევდით და იგინი, შრომის უყვარულნი, ისე დეეხეტებოდნენ ან გვერდზე წამოწოლილები უგუნურ ქეიფს ეძლეოდენ ხოლმე. მაგრამ ვინ მოისთვლის ჩვენს გასაჭირს. აქ ვერ წარმოგვიდგენია, რათ გვტოვებს მგელთა ყბაში ჩვენი საყვარელი დიდი საქართველო. ნუ თუ ქართველობამ დაივიწყა, რა დიდი სამსახური გაუწევია ჩვენს მარად მზიანს ქვეყანას, ამ საქართველოს აღმოსავლეთ კუთხეს მთელის ქვეყნის მთლიანობის დასაცველად. რამდენ ინგილო გმირს თავი შეუკლავს საერთო დიდების საქმისთვის. საერთო თხოვნაა, ნუ დაგვტოვებთ უპატრონოთ. თუ ჩვენ გაგვიმეტეთ, ნუ გაიმეტებთ თვით ამ შვენიერ კუთხეს, კარს და გასაღებს კახეთ-ქიზიყისა და მაშასადამე, საქართველოისაც. ქვეყანა მდიდარია მადნით, ბრინჯით, საქონლით, პურით. ყველა ეს შეავსებს საქართველოს სხვა კუთხეების დანაკლისს. აქაური ქართველობის თვალი და გული თქვენკენაა მომართული. მოვილოდენით მანდეთკენ ცქერალოდინით, მაგრამ შველის იმედი კი არ დაგვიკარგავს. გვიშველეთ ძმებს ძმებმა მალე, რაც შეიძლება მალე.

ერთი ინგილო.

პროვინცია

საბურთალო. 24 ივნისს საბურთალოს თეატრში ადგილობრივ აღმასრულებელ კომიტეტის ინიციატივით მოწვეულ იქნა საბურთალო-ახალშენის მოწინავე მუშათა საერთო კრება. მოხსენება გააკეთა კომიტეტის სახელით ამხ. ს. მიხელიძემ. შეეხო რამდენიმე ინციდენტს, რომელსაც ამ ახლო ხანში ჰქონდა ადგილი: 1) ადგილობრივმა ვაჭარმა გ. ქორქაძემ სიტყვით შეურაცყოფა მიაყენა კომიტეტის წევრებს სრულიად უსაფუძვლოთ; 2) ძმები ამანათაშვილები და სარიბეგოვი—გამოჩენილი კონტრევოლიუციონერები—შეურაცყოფას აყენებენ კომიტეტის წევრებს. ამ ნაძირალებმა კინაღამ იმსხვერპლეს კომიტეტის ორი წევრი—ბაგანაშვილი და მახვილაძე. სასაცილო იყო მოწინააღმდეგეთა გამოსვლა. იგინი მოყვენ იწილო ბიწილოს, ხოლო კომიტეტის მოქმედების შესახებ კრინტიც არ დაუძრავთ. კრებამ ერთხმად მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია: (2, თუ სამმა თავი შეიკავა). „მოისმინა რა საბ. აღმასრ. კომიტეტის მოხსენება მის მოქმედების შესახებ, კრებამ დაადგინა: საბ. აღმასრ. კომიტეტის მოქმედება სცნოს მოწონებულათ; ამხ. ბაგანაშვილს და მახვილაძეს სრული თანაგრძნობა გამოეცხადოს იმ გასაჭირში, რომელიც მათ განიცადეს საზოგადოებრივ მოვალეობის შესრულების დროს, ხოლო ძმებ ამანათაშვილებს და გრიგოლ სარიბეგოვს გამოეცხადოს სრული ზიზღი და აღშფოთება. ამასთანავე კრება ადგენს ეთხოვოს თფილისის მუშ. და ჯ.-კაცთა აღმასრულებელ საბჭოს მიიღოს ძმებ ამანათაშვილების და გრ. სარიბეგოვის წინააღმდეგ უსასტიკესი ზომები".

ბელზებელი.

ქ. ხამტრედია 8 ივნისს მუშათა და გლეხთა საბჭოსთან არსებულ კულტურულ-განმანათლებელ სექციის მიერ მოწვეულ იქნა კრება. სექციის წევრმა კ. კვერნაძემ გააცნო დამსწრეთ კრების მოწვევის მიზანი, აღნიშნა მისი მუშაობის ნაყოფიერება, ხალხში სწავლა-განათლების გავრცელების საჭიროება, ლექციების, სალამოს და საკვირაო კურსების დაარსების მნიშვნელობა, და მოუწოდა კრებას მიიღოს ამ ფრიად სასარგებლო მუშაობაში მონაწილეობა. კრება თანაგრძნობით შეხვდა სექციის განზრახვებს და დაადგინა: სწავლა-განათლების საქმის უკეთ გაძღოლა და სასურველ ნიადაგზე დაყენება შეუძლია სახალხო უნივერსიტეტს, რომელსაც მოკლებულია ჩვენი ქალაქი. ამიტომ უპირველეს ყოვლისა არჩეულ უნდა იქნას დროებითი გამგეობა, რომელსაც დაევალება: 1) გადათვალიერება სახალხო უნივერსიტეტის წესდებისა; 2) მოწვევა უფრო მრავალრიცხოვან კრებისა; 3) განცხადებების დაბეჭდვა დ სხ. დროებით გამგეობაში აირჩიეს: ტ. სიხარულიძე, ლ. ბუაძე, გ. სიხარულიძე, აგრაფინა ნინუა, მოსე ბერძნიშვილი, ა. მამაგეიშვილი, დ. შანიძე და გ. კალანდაძისა. გამგეობაში შევა აგრეთვე სექციის ორი წევრი. საჭიროა ამ ფრიად სიმპატიურ საქმის განხორციელებას ხელი შეუწყოს ჩვენმა მოწინავე მუშებმა. იმედია ახლათ არჩეული დროებითი გამგეობა ენერგიულათ შეუდგება თავის მოვალეობის ასრულებას და დააჩქარებს კრების მოწვევას.

ლევანი ძე.

ქართული ფულის ფონდი

სამხედრო სამინისტროს კანცელარიაში მოიტანეს შეწირულება. თავ. დიმიტრი ვაჩნაძემ: ორი ლითონის მედალი, ვერცხლის სათუთუნე, ხელი ვერცხლისა ჯოხიდან, ავსტრიული ვერცხლის ფული ერთი და ვერცხლის ქეტონი, სულ ვერცხლი 72 მისხალი; ოქრო: წყვილი ღილი (ზაპონკა) და ძეწკვი, სულ ოქრო 7 მისხ. და 54 ნაწილ.; სამხედრო სამინის. კანც. უფროსმა პ. ნ. ჩიქოვანმა: სტანისლავა მე 2 ხარ. ერთი, სტანისლავა მე-3 ხარ. ერთი, სამკერდე ვარსკვლავი ერთი და ერთიც ვერცხლის მედალი; ანდრია ივანეს ძე ამბოკაძემ: ანნა მესამე ხარ. ერთი, სტანისლავა მე-3 ხარ. ერთი და ორი ბრინჯაოს მედალი; დარია რომანის ასულმა ამბოკაძემ: ვერცხლის სამარილე, ვერცხლის მაშა და ერთი ვერცხლის ჩაის კოვზი; პოლკოვნიკმა ალექსანდრე გრიგოლის ძე კონიაშვილმა: ანნა მე-2 ხარ. ერთი და სტანისლავა მე 2 ხარ. ერთი; ივანე პავლეს ძე როსტომაშვილის და ალექსანდრე ვასილის ძე ახმეტელის ოჯახთაგან: რუსული ვერცხლის ფულები წონით 29 მისხალი და 36 ნაწ. და დასამტვრევი ვერცხლი 108 მისხ. და 54 ნაწ; პოლკოვნიკმა ივანე იოსების ძე იაღულაშვილმა: ანნა მე-3 ხარ. ერთი და სტანისლავა მე-3 ხარ. ერთი; ექიმმა ნიკოლოზ პავლეს ძე რუხაძემ: სტანისლავა მე-3 ხარ. ერთი, ერთი ვერცხლის გიორგის ჯვარი, ერთი ვერცხლის მედალი და ერთიც ბრინჯაოსი. იაკობ სვიმონის ძე ზედგინიძემ სტანისლავა მე-2 ხარ. ერთი და ანნა მე 3 ხარ. ერთი; პორუჩ. ალექსანდრე სვიმონის ძე კერვალიძემ გიორგის ჯვრები (ოქროსი) მე-2 და მე-3 ხარ. დ 2 ვერც. მედალი; ვერა დ ნიკოლოზ ავალიშვილებისაგან: ორი საზღვარ-გარეთული ვერცხლის ფული, ერთი ფინური ხუთ ფენნიანი ფული, ოთხი კაპიკის რუსული სპილენძის ფული და რუსული ვერცხლის ფული 15 მ. და 60 კ.; სიონელ მღვდელმა ისააკ ჩეკურაშვილმა: ანნა მე 2 ხარ. 1, ანნა მე-3 ხარ. 1, სამასი წლის იუბილეის ჯვარი ვერცხლისა 1, რუსული ვერცხლის ფული 4 მ. და 10 კ. და რუმინული ვერცხლის ფული ერთი ფრანკი და ნახევარი; კოლ. სოვ. ირაკლი რევაზის ძე ფალავანდიშვილმა ანნა მე-2 ხარ. 1, სტანისლავა მე-2 ხარისხისა 1, ანნა მე 3 ხარ. 1, სტანისლავა მე-3 ხარ. 1, და ორი ბრინჯაოს მედალი; რუსის ჯარისკაცმა, რომელმაც ვინაობა არ განაცხადა, ერთი ჯარისკაცის ვერცხლის ჯვარი მე-4 ხარ.; ნადვ. სოვ. გიორგი დავითის ძე მათეშვილმა სტანისლავა მე-3 ხარ. 1, ბრინჯაოს მედალი ერთი; ანნა დავითის ასულმა კუმარიტოვმა რუსული სპილენძის ფული შვიდი მანეთისა და ათი შაურის; ტაინი სოვეტნ. მედიცინის დოქტორმა ილია ზურაბის ძე გოპაძემ: ვლადიმირის მე-3 ხარ. 1, ვლად. მე-4 ხარ. 1, ანნა მე-2 ხარ. 1, ოთხი მედალი, იმათგან ერთი ვერცხლისა და სამი ბრინჯაოსი; პოდპოლკ. დავით კლდიაშვილმა სტანისლავის მე-3 ხარ. 1 და ერთი უბრალო მედალი; ყველა ამათ მიეცათ სათანადო კვიტანცია.

წერილი რედ. მიმართ

პატივცემულო მოქალაქე რედაქტორო! გთხოვთ ამ მცირე შენიშვნას თქვენ პატივცემულ გაზეთში ადგილი დაუთმოთ. იმ წერილის გამო, რომელიც პოლკოვნიკმა აბესაძემ გაზეთ „ვოზროჟდენიეში" 23 ამ თვეს მოათავსა, მაქვს პატივი ვაუწყო საზოგადოებას, რომ პოლკოვნიკი აბესაძე, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა საქართველოს სამხედრო გზის დაცვა, გადაყენებულია ამ თანამდებობიდან, რადგანაც ის რაზმი, რომლის სათავეში პოლკოვნიკი იდგა და რომელსაც უნდა დაეცვა ხსენებული გზა, დაცვის მაგიერ, როგორც ამას ამტკიცებენ დუშეთის მაზრის რევოლიუციონური ორგანიზაციები და სხვა და სხვა თანამდებობის პირები, ყაჩაღობდენ, მგზავრებს და სახელმწიფო ქონებას სძარცვავდენ, ხალხს მთავრობის წინააღმდეგ ამხედრებდენ და სხვა, რის გამო, იმავე ორგანიზაციების და პირების დადგენილებით, ხსენებულ რაზმს მცხეთაში და დუშეთში იარაღი აყარეს.

რაც შეეხება სამხედრო გზის დაცვას— ეს საქმე, როგორც ამას სამართლიანათ აღნიშნავს პოლკოვნიკი აბესაძე,—მიენდო ტფილისის გუბერნიის კომისარს, რომლიდგანაც მ-ურველთ შეუძლიათ გაიგონ თუ რა ხდებოდა და რა ხდება ამ ჟამად სამხედრო გზაზე.

თფ. გუბერნ. კომისარი კ. ჯაფარიძე.

ცნობები

ჯარის კაცი იოსებ ვასილის ძე წიკლაური, მსახურებდა 13-ტე კავკასიის მსროლელ პოლკში 16-ტე როტაში. იყო კავკასიის ფრონტზე და 1915 წ. მარიამობისთვის 15-ტის შემდეგ მის შესახებ არაფერი იცის მშობლებმა. თუ ვინმემ რამე იცის მისს შესახებ მაცნობოს შემდეგი მისამართით: თფილისი—საბურთალო, მახარე გიორგის-ძე წიკლაურს.

---

10 აპრილს (ოზურგეთის მაზრაში) სოფ. კახთან მომხდარ ბრძოლაში დაიკარგა ბათუმის პარტიზანული რაზმის მეჯვერავი პრაპორშჩიკი შალვა (გრიგოლ) ვაშაძე, იგი პოლკის უფროსის მიერ მტრის პოზიციების დასაზვერად იყო გაგზავნილი. ამ დღიდან მასზე არავითარი ცნობა არა აქვს ჭირისუფლებს. ვინც რაიმე იცოდეთ უკვალოდ დაკარგულის შესახებ გთხოვთ მაცნობოთ შემდეგის მისამართით: ჭიათურა. სოფიო გრიგოლის ასულ ვაშაძისას.

კალისტე თ. ღლონტი მსახურობდა ქართული პოლკის 3 მე ბატალიონის 10 როტაში. 10 აპრილს ვაშნაარში ოსმალებთან შეტაკების დროს დაიკარგა უგზო-უკვლოთ და მას შემდეგ მისმა მშობლებმა არაფერი იციან. ვთხოვთ თუ ვინმემ იცის მის შესახებ რაიმე გვაცნობოს შემდეგი ადრესით: м. Супса Нестору Глонти.

დაიკარგა: 21 ივნისს ერევნის მოედანზე ტრამვაიში ჯდომის დროს. ფულათ 350 მან, „პასპორტი", სამხედრო თავისუფლების მოწმობა, მეტრიკული ამონაწერისა და მეუღლის სახელზე პასპორტი. მპოვნელს ვსთხოვ ფული საჩუქრათ მიიღოს და დოკუმენტები გამომიგზავნოს შემდეგი მისამართით: ფრეილინის ქ. № 12 ალექსანდრე (საშა) გვერწითელს. (1—1)

---

7 ივნისს ავჭალის ქუჩაზე დაიკარგა ტყავის საფულე, რომელშიაც იყო 1150 მ. ფულათ და შემდეგი საქმის ქაღალდები: 1) იარაღის ტარების მოწმობა; 2) საწევრო ბარათი რ. ს. დ. მ. პ. მოცემული მე-6 რაიონის კოლექტივისაგან; 3) იმავე კოლექტივის წევრობის მანდატი და სხვადასხვა კვიტანციები. ზემო ჩამოთვლილი საქმის ქაღალდები შედგენილია ჩემ სახელზე (სპირიდონ გალდავა). მპოვნელს უმორჩილესად ვსთხოვ დამიბრუნოს ნაჩვენებ მისამართით მისთვის უსარგებლო მოწმობები. მისამართი: ხარფუხი, მე-5 ნაწილი, პუშკინის სკოლა, ორთაჭალის რაიონის შტაბი, სახალხო გვარდია, სპირიდონ გალდავა. (2—1)

გაიხსნა თვალის სამკურნალო

(მუდმივი საწოლებით)

პარიზისა და ვენის უნივერსიტეტის თვალის კლინიკის ყოფილი ასისენტის

ექიმ დონხინისა.

იღებს თვალის ტკივილებით ავათმყოფებს დილის 9—1 საათ. და სალ. 4—7 ნახ. საათ. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს" ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციო პირები მიიღებიან სრული პანსიონით.

ექიმი ი. გ. ძონიევი.

იღებს შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ სალამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარდის უბნის ქ. № 3.

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, სალამოს 5—7 ს. მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდროვის ბაღის პირდაპირ. ტელეფონი 17—49.

ექიმი ა. დ. [illegible]

შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი. ავათმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილით 8—9 საათამდე, სალ. 5—7 ს. ჩერქეზოვის ქუჩა № 14.

მძ. ქალი რ. ბ. შიშლო-საბაშვილისა

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და სალამოს 5—7 საათამდე. ელისაბედის ქუჩა, სახლი № 82. ტელ. № 9—26.

ექიმი ვ. კლდიაშვილი.

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღეს 5—7 საათამდე. მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 4. კუთხე მიხეილოვის პროსპექტის—კიროჩნი ქუჩის მახლობლათ. ტელეფონი 8—48. ვაგზლის სამკურნალოში იღებს ყოველ-დღეს 12—2 საათამდე.

ექიმი ნ. ა. ფოფხაძე

მიიღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ სალამოს 5—7 საათამდე. გრაფის ქუჩა № 8. მონასელიძის ბინა.

ექიმი ნ. ლ. ტურიაშვილი

მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტის შინაგან საბავშვო, საზებიო და საშვილოსნო სნეულებით ავადმყოფთ იღებს ყოველდღე შუადღის 12—2 და სალამოს 4—5 საათ. უფასოთ იღებს ყოველ-დღე დილ. 9—10 საათ. მისამართი: ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით

ექიმი ლ. ი. ცაგარელი.

იღებს ავათმყოფებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიანს, ყოველ დღე დილის 8 ნახ.—10 საათ. სალამოს 5—7 საათ. სერგიევის ქუჩა 14, ბინა 2. ტელეფონი 10—82.

სამკურნალო კაბინეთი

ექიმი ალექსანდრე დავ. კეკელიასი

მიიღება კანისა, ვენერიულისა და სიფილისიანი ავათმყოფები. (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება 5—8 საათამდე სალამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოე"-ს პირდაპირ ტელეფონი 14—26

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) დამისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, კუჭის და სხვა შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ ყოველ დღე სალამოთი 4—6 საათამდე. ელექტრიზაცია და მასსაჟი მისამართი: სოსკოვის ქ. № 11.

ექიმი გ. გ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ სალამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 57, [illegible] ეკონომიურ საზ. შენობის პირდაპირ, [illegible] ტელ. № 5—71.

საკონსულტაციო-დიაგნოსტური კაბინეტი

ყოველგვარი ავადმყოფობისათვის

დოქტორ ზ. ვ. ზარხუდაროვისა.

კაბინეტთან სდგება კონსილიუმი ექიმ სპეციალისტებისა, ავადმყოფთა წინდაწინვე მომზადებით.

მ უ დ მ ი ვ ი კ ო ნ ს უ ლ ტ ა ნ ტ ე ბ ი:

ა. ა. არუთინოვი,	ი. ზ. გოფაძე,	მ. ე. მზარეულოვი,
ნ. მ. ასპიროვი,	ა. ა. ზარგარიანცი,	გ. ხ. პონდოევი,
ნ. ნ. ვესელოვზოროვი,	გ. მ. მაკაროვი,	ა. რ. ფიშერი,
ტ. ი. გეორქ ბეგიანი,	კ. ლ. მარკევიჩი,	გ. მ. ჩაჩიკიანი,
		ს. პ. შახ პარონიანი.

ავადმყოფთა სურვილის თანახმად კონსილიუმზე მოწვეულნი იქნებიან მათ მიერ დასახელებული სხვა გარეშე ექიმებიც.

ავადმყოფები ნიღება ყოველ-დღე დილის 11—1 საათ. სალ. 5—7 საათ.

აბასაბაცკის მოედანი № 5 (ერევნის მოედ. ახლო) ტელეფ. 14—66. 100-4

განცხადება.

ჭიათურის ქალაქის თვითმართველობა საჩქაროთ იწვევს ქალაქის აფთიაქისთვის გამოცდილ და მცოდნე აფთიაქის გამგე პროვიზორს ბაქტერიოლოგს.

განცხადებები და დოკუმენტები გამოგზავნილ უნდა იქნას ქალაქის გამგეობის სახელზე 1 ივლისამდე.

სამსახურის პირობების გაგება შეიძლება ქალაქის გამგეობაში.

3—3 ჭიათურის ქალაქის გამგეობა.

მოქალაქეთა საყურადღებოთ

ივნისის დამლევს ვადა უთავდება მე 3 სერიის (აპრილის, მაისისა და ივნისის) სასურსათო ბარათებს და მე 8 სერიის (ივნისის) პურის ბარათებს. რათა უფრო მოხერხებულად მოეწყოს საქმე ივლისისთვის სასურსათო და პურის ბარათები საერთო ბარათით შეიცვლება: აღნიშნულ იქნება 31 ტალონი პურის, სამი თვიური ბარათი შაქრის (ივლისის, აგვისტოსა და სექტემბრის) და 2 ნავთის ტალონი. ივლისის ბარათების გადაცემა აკრძალულია. მასზე თავისი გვარი უნდა დააწერონ პატრონებმა, ისე სურსათს ვერ მიიღებენ, სურსათის მისაღებათ უთუოდ [illegible]რათი უნდა წარადგინონ.

ივლისის ბარათებს მცხოვრებლებს მისცემენ ივნისის 26-დან, მხოლოდ [illegible]ლის კომიტეტებს, რომელთაც სახლის წიგნები და დოკუმენტები უნდა წარადგინონ. თვითეული სასურსათო ბარათი 10 შაური ღირს, დამატებითი პურის რაციონის 5 შაური.

ბარათების დარიგების გაადვილებლათ და მრავალი ხალხის ერთათ დაგროვების თავიდან ასაცდენათ საჭიროა: 1) სარეგისტრაციო უწყების და სახლის წიგნების გადასინჯვა შესწორება, 2) იმ პირთათვის, რომელნიც დამატებითი რაციონით სარგებლობენ, ახალი მოწმობის წარდგენა კავშირებისა ან დაწესებულებათაგან, 3) ბარათების მიღება სახლის კომიტეტის ერთ წევრს უნდა მიენდოს, 4) ბარათების გამოცვლის დროს უნდა წარადგინოს კომიტეტის ყველა მოქალაქის ბარათები ერთათ.

შენიშვნა: პიროვნების დამამოწმებელ დოკუმენტათ ჩაითვლება: პასპორტი. მეტრიკა, მილიციის მოწმობა და სხვ.

3—1 ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება.